

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ПЕРЕКЛАДУ З АНГЛІЙСЬКОЇ
МОВИ**

**Кваліфікаційна робота
магістра**

**на тему НЕГАТИВНІ ЕТНОНОМІНАЦІЇ ЯК МАРКЕРИ МОВИ
ВОРОЖНЕЧІ ТА ЇХ ВІДТВОРЕННЯ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ УКРАЇНСЬКОЮ
МОВОЮ (НА МАТЕРІАЛІ
АМЕРИКАНСЬКОГО ВАРІАНТУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ)**

Виконав: студент 2 курсу,
групи 8.0359-ап
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.041 Германські мови
та літератури (переклад включно)
освітньо-професійної програми
Переклад (англійська)
Кузьменко Данило Костянтинович

Керівник к.п.н., доц. Прус С. І.

Рецензент к.ф.н., доц. Чуян С. О.

Запоріжжя – 2020

5. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи (проекту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Прус С. І., к.п.н., доц.	09.06.2020	09.06.2020
Розділ 1	Прус С. І., к.п.н., доц.	02.09.2020	02.09.2020
Розділ 2	Прус С. І., к.п.н., доц.	01.10.2020	01.10.2020
Висновки	Прус С. І., к.п.н., доц.	20.10.2020	20.10.2020

6. Дата видачі завдання 04.02.2020

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи (проекту)	Примітка
1	Пошук наукових джерел з теми дослідження, їх вивчення та аналіз; укладання бібліографії	лютий – квітень 2020	виконано
2	Добір фактичного матеріалу	травень 2020	виконано
3	Написання вступу	червень 2020	виконано
4	Написання теоретичного розділу	вересень 2020	виконано
5	Написання практичного розділу	жовтень 2020	виконано
6	Формулювання висновків	жовтень 2020	виконано
7	Проходження нормоконтролю	листопад 2020	виконано
8	Одержання відгуку та рецензії	листопад-грудень 2020	виконано
9	Захист	грудень 2020	виконано

Автор роботи несе персональну відповідальність за відсутність в роботі несанкціонованих текстових запозичень (академічного плагіату)

Магістрант

_____ (підпис) Д. К. Кузьменко (ініціали та прізвище)

Керівник роботи (проекту)

_____ (підпис) С. І. Прус (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер

_____ (підпис) В. В. Погонєць (ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Дипломна робота – 62 стор., 58 джерела.

Об’єкт дослідження: маркери мови ворожнечі, як негативно забарвлені етнономінації на позначення представників «чужих» спільнот, які проживають на території Америки.

Мета роботи: комплексне вивчення феномену «мова ворожнечі», її чинників та маркерів та особливостях їх перекладу українською мовою.

Теоретико-методологічні засади: ключові положення про «мову ворожнечі», сформульовані та досліджені науковцями, як в зарубіжній (Lewis I., Herbert C., Walker S.) так і в вітчизняній науці (Дубровский Д., Акифьева Р., Грищенко А. И., Байбурін А. К., Березович Е. Л., Голубовська І. О., Додонов Р. О., Зацний Ю. А., Юнацька Г. Б.), Питання, пов’язані з даною проблемою, розглянуті в соціолінгвістичному і в лінгвістичних руслах.

Отримані результати: в ХХ-ХХІ ст. в світі посилилися міжетнічні конфлікти, що в свою чергу, зумовило зростання інтересу науковців (соціологів, етнологів, психологів) до феномену мови ворожнечі. Під мовою ворожнечі (англ. “hate speech” або “political incorrectness”) в широкому сенсі розуміється, будь - яке самовираження з елементами заперечення принципу рівності всіх людей у правах. Співіснування та взаємодія різних етнокультурних спільнот на рубежі ХХ-ХХІ століть спричинило те, що практично не залишилося монокультурних співтовариств, навіть ті нечисленні, які збереглися, лише умовно можна назвати монокультурною. В світлі змін, що відбуваються на світовій арені, відзначається також зростання інтересу до проблеми ідентифікації та самоідентифікації, прагнення етносів зберегти свою самобутність, підкреслити унікальність своєї культури та світосприйняття. На перший погляд ці проблеми здаються зовсім не

пов'язані одна з іншою, але це не так, оскільки мова завжди тонко реагує на зміни в житті суспільства та переосмислення багатьох сторін його життя неминуче призводить до відображення цих змін у мові. Одним з найважливіших мовних засобів формування мови ворожнечі є лексика. Безсумнівно, до найбільш значущих ознак мови ворожнечі відносяться такі лексичні одиниці, які відображають релевантність для мовців опозиції «свій – чужий». Головними екстралінгвістичними чинниками мови ворожнечі в номінаціях етнічної приналежності виступають саме стереотипи та базова фундаментальна опозиція людської свідомості «свій – чужий». Опозиція «свій – чужий», є одним з фундаментальних базових протиставлень людської свідомості і тому здавна привертала увагу вчених. Наступним фактором функціонування одиниць мови ворожнечі виступає стереотип або етностереотип. Для нашого дослідження є доцільними саме етноніми з негативною конотацією, які і слугують маркерами мови ворожнечі. Переклад негативно забарвлених етнономінацій можна ототожнювати з перекладом сленгу, так як це дуже схожі поняття та НЗЕ з одного боку є складовою сленгової системи. При перекладі одиниць з експресивною номінацією потрібно враховувати такі види перекладацьких трансформацій: калька, лексико-семантична заміна, генералізація, транскрипція та транслітерація. При перекладі НЗЕ або сленгу на українську мову обов'язково виконується тільки одна задача – знайти еквівалент денотативного значення одиниці сленгу. Згідно досліджень, американські негативно забарвлені етнономінації є невід'ємною частиною щоденного життя сучасних американців, підтримуючи расизм та дискримінацію, незважаючи на політкоректність, що широко пропагується. У створенні й розповсюдженні нових негативно забарвлених етнономінацій велику роль відіграють ЗМІ та літературні твори. Оскільки НЗЕ володіють різноманітним емоційним забарвленням та мають пейоративний відтінок, то їхніми основними соціопрагматичними функціями є

нанесення образів, дегуманізація та актуалізація негативних якостей етносу, що стереотипізується.

Ключові слова: стереотип, етностереотип, мова ворожнечі, переклад, політкоректність, «свій-чужий», етнофолізм, етнофобізм, ЗМІ, пейоратив, сленг, hate speech.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	7
1.1 Мова ворожнечі: поняття, види, об’єкти.....	7
1.2 Мова ворожнечі та політкоректність.....	11
Висновки до розділу 1.....	16
РОЗДІЛ 2 НОМІНАЦІЇ ЕТНІЧНОЇ ПРИНАЛЕЖНОСТІ ЯК МАРКЕРИ МОВИ ВОРОЖНЕЧІ.....	18
2.1 Екстралінгвістичні чинники функціонування мови ворожнечі.....	18
2.2 Причини утворення негативно забарвлених етнономінацій.....	23
Висновки до розділу 2.....	30
РОЗДІЛ 3 ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ АНГЛІЙСЬКИХ ОДИНИЦЬ МОВИ ВОРОЖНЕЧІ ЗАСОБАМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.....	32
3.1 Загальні засади перекладу одиниць з експресивною номінацією.....	32
3.2 Переклад негативних етнономінацій українською мовою.....	37
Висновки до розділу 3.....	49
ВИСНОВКИ.....	52
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	57

ВСТУП

Сучасний світ живе в епоху глобалізації та еру високих інформаційних технологій, які відкривають величезні можливості для розвитку як всього світового співтовариства в цілому, так і окремих груп населення зокрема. Однак негативні наслідки глобалізації здатні погіршити вирішення багатьох актуальних проблем сучасного суспільства, таких як наростання соціальної та культурної дистанції, тощо. Саме в цей період вивчення проблеми міжетнічних відносин та пов'язаних з нею питань стають важливою та актуальною проблемою. Одним з таких питань є так звана мова ворожнечі.

Посилення міжетнічних конфліктів в світі в ХХ-ХХІ ст., зумовило зростання інтересу науковців (соціологів, етнологів, психологів) до цього феномену. В останні десятиріччя проблема мови ворожнечі стала широко досліджуватись як в зарубіжній (Lewis I., Herbert C., Walker S.) так і в вітчизняній науці (Дубровский Д., Акифьева Р., Грищенко А. И., Байбурін А. К., Березович Е. Л., Голубовська І. О., Додонов Р. О., Зацний Ю. А., Юнацька Г. Б.), Питання, пов'язані з даною проблемою, розглядаються в соціолінгвістичному і власне в лінгвістичних руслах.

Поняття мови ворожнечі з'явилося відносно недавно. Сам термін – це пом'якшений переклад англomовного поняття “hate speech” (мова ненависті) і в загальному смислі він означає слова і вирази, які підсвідомо чи явно програмують людину на агресію, в тому числі й на агресію по відношенню до людей іншої національності та віросповідання, тобто це будь - яке самовираження з елементами заперечення принципу рівності всіх людей у правах. Мова

ворожнечі описує, ієрархічно зіставляє різноманітні групи людей та оцінює особисті якості конкретних осіб на підставі їх належності до тієї або іншої групи.

Прикладом суспільства, де окрім тенденції до гомогенності, існує сильна тенденція до етнічної індивідуалізації, виступають Сполучені Штати Америки. На мультикультурному просторі цієї держави особливо простежується тенденція до вживання мови ворожнечі, яка вербалізується в мовних одиницях різного характеру, особливо в великій кількості негативних номінацій на позначення «чужих» етнічних спільнот. Саме тому американський варіант англійської мови найбільш цікавий в руслі проблеми, що досліджується.

Актуальність проблеми, яка зумовила вибір теми дослідження виражається в тому, що проблема «мови ворожнечі» є достатньо новою, особливо в українських розвідках. Про її новизну говорить навіть той акт, що в Україні ще недостатньо досліджень у цій сфері.

Об'єктом даного дослідження виступають такі маркери мови ворожнечі, як негативно забарвлені етнономінації на позначення представників «чужих» спільнот, які проживають на території Америки.

Предметом дослідження виступають способи україномовної передачі значення негативних етнономінацій англійської мови.

Мета виконаного дослідження полягає в комплексному вивченні феномену «мова ворожнечі», її чинників та маркерів та особливостях їх перекладу українською мовою.

Мета дослідження обумовила постановку конкретних задач, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети:

- визначити поняття «мова ворожнечі», її видів та об'єктів;
- дослідити зв'язок між «мовою ворожнечі» та політичною коректністю;

- виявити екстралінгвістичні та лінгвістичні чинники появи маркерів «мови ворожнечі» в американському варіанті англійської мови, а саме етнономінацій негативного характеру;
- проаналізувати особливості категоризації представників «чужих» спільнот як наслідок процесу стереотипізації етносів;
- виявити загальні засади перекладу негативних етнономінацій українською мовою;
- надати приклади перекладу негативних одиниць етнічних номінаційниць на позначення представників «чужих» етносів та аргументувати свої перекладацькі рішення.

Методи дослідження поставлених завдань: метод семантичного аналізу для дослідження семантико-змістовних характеристик етнономінацій, зіставний метод. У роботі також застосовувався корелятивний аналіз, за допомогою якого встановлювалася функціональна залежність етнонімів від конкретних соціальних факторів; прийоми описового методу, аналіз словникових дефініцій, елементи етимологічного аналізу.

Матеріалом для дослідження слугували статті американської преси, тексти художніх творів сучасних американських авторів, та з матеріалів форумів без модерації, та відповідні лексикографічні джерела негативно забарвлених етнономінацій підлягали аналізу та перекладу.

Наукова новизна роботи полягає у спробі узагальнити теоретичні дослідження, стратегії перекладу негативних етнономінацій та зробити певний внесок в ці дослідження.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості використання основних положень та загальних висновків даної роботи в подальшій розробці як теоретичних проблем перекладознавства, так і в практиці перекладу; в лексикографічній практиці для укладання словників етнономінацій,

у процесі викладання курсів з лінгвокраїнознавства, міжкультурної комунікації, тощо.

Структура роботи: вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел.

У вступі подано загальні відомості про дану наукову працю, починаючи від умотивування теми, мети, завдань, актуальності дослідження, визначення об'єкту, предмету та структурування роботи.

У першому розділі подаються загальні відомості про мову ворожнечі та політкоректність.

Другий розділ містить загальні засади перекладу мови ворожнечі та причини її функціонування.

Третій розділ містить приклади негативно забарвлених етнономінацій та їх аналіз.

У висновках подано узагальнені результати проведеної роботи.

Загальна кількість сторінок 62, кількість використаних джерел 58.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1 Мова ворожнечі: поняття, види, об'єкти

Сучасне суспільство живе в епоху глобалізації та швидкого розвитку технологій, що дає великі можливості для розвитку усього соціуму, так і окремих груп населення. Однак глобалізація несе за собою і негативні наслідки, що ускладнює вирішення актуальних проблем, які постають перед сучасним суспільством, таких як наростання соціальної та культурної дистанції, тощо. Саме тому вивчення міжетнічних відносин та питань які виникають у процесі дослідження стають важливими для вивчення та розгляду. Одним із таких питань є мова ворожнечі.

Як відомо, мова – одна за важливіших частин кожної культури. Вона відображає весь накопичений довгими сторіччями досвід попередніх поколінь і реагує на зміни внутрішніх та зовнішніх обставин, змінюючись під їх впливом. Щодо терміну мова ворожнечі – це пом'якшений переклад англomовного поняття “hate speech” (мова ненависті) і слід відзначити, що на сьогоднішній день ще не має усталеної дефініції даного явища. Про новизну терміну говорить навіть той факт, що його тлумачення ще не включене в останнє видання «Великого тлумачного словника сучасної української мови».

Таким чином треба з'ясувати сам термін «мови ворожнечі». Ми визначили, що **мова ворожнечі** (англ. hate speech — букв. «мова ненависті») —

практикування агресивних висловлювань, які принижують чи дискредитують людину або групу осіб за ознакою раси (расизм), релігії, статі (сексизм) або сексуальної орієнтації (гомо-, бі-, трансфобія).

Європарламент у «Додатку до Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи № 97» зазначає, що «**мова ненависті** - всі форми висловлювань, які поширюють, підбурюють, заохочують чи виправдовують расову ненависть, ксенофобію, антисемітизм або інші форми ненависті, що ґрунтуються на нетерпимості, у т.ч. нетерпимості, що знаходить своє вираження у войовничому націоналізмі й етноцентризмі, дискримінації та ворожості стосовно меншин, мігрантів, осіб іммігрантського походження» [ДРКМРС № 97].

Визначення, яке надається організацією «Міжнародна Амністія» наступне - це будь-яке висловлювання з елементами заперечення принципу рівності всіх людей у правах. Надалі зауважуються, Що Термін «мова ворожнечі» використовується для позначення будь-якої публічної мовної дії, прямо чи опосередковано заснованої на ксенофобії, яка, в свою чергу, видозмінює, спотворює соціальні відносини, слугує причиною агресії, насилля, ворожнечі та конфліктів за принципом національного, релігійного, соціального, іншого розрізнення [Xenomonitor].

Як зазначає портал xenodocuments.org.ua, мова ворожнечі в широкому розумінні – це будь-яке самовираження з елементами заперечення принципу рівності всіх людей у правах. Вона описує, ієрархічно зіставляє різноманітні групи людей та оцінює особисті якості конкретних осіб на підставі їх належності до тієї або іншої групи [Xenodocuments].

Дослідниця О. П. Голуб стверджує, що «мовою ворожнечі» називають будь-яке дискримінаційне, некоректне висловлювання стосовно окремих груп чи спільнот або окремих людей як представників цих спільнот за різними ознаками

– етнічною, расовою, національною, віросповіданням, статтю, тощо. [Голуб 2016, с. 71]

В своєму проєкті ми не ставили на меті надавати визначення поняттю мові ворожнечі. Саме тому, ми будемо користуватися найбільш узагальненим поняттям цього феномену, як «способу мовного конструювання моделей та практики соціальної нерівності» [Понарин 2007, с. 72-106].

Як вже зазначалося мова ворожнечі, в цілому, може виражати широкий спектр негативних емоцій – ксенофобія, авторитаризм, садизм, антисемітизм, расизм і багато інших, тож вважаємо за необхідне розглянути, що феномен мови ворожнечі більше детально, наразі ми спробуємо охарактеризувати причини появи її одиниць в мові, її види, які були виявлені нами у ході аналізу теоретичних джерел.

Мова ворожнечі, це один з проявів негативного ставлення до «іншого», будь то інша національність чи інша релігія, тощо. Отже причини такого ставлення можуть бути – етнічні, релігійні, расові, національні протиріччя, які завжди були рисами нашого світу. Для сьогоденного світу характерні різні форми міжетнічних протистоянь: етнотериторіальні конфлікти, погроми, зіткнення різних національностей, акції насильства, расистське відношення до мігрантів.

Розглянемо наразі деякі підходи до класифікації мови ворожнечі.

Так, дослідниця Г. Кожевнікова виділила три групи для мови ворожнечі в залежності від ступня тяжкості:

1) Жорстка: заклики до насилля (конкретні з вказівкою об'єкта насилля, визнання насилля допустимим, абстрактні заклики); заклики до дискримінації; завуальовані заклики до насилля та дискримінації (пропаганда «позитивних»

прикладів насилля чидискримінації); заклики недопустити зміцнення позиції в певному регіоні мігрантів, що належать до тої чи тої етнічної чи релігійної групи;

2) Середня: виправдання історичних випадків насилля та дискримінації; висловлювання, що ставлять під сумнів загальновизнані історичні факти насилля й дискримінації; твердження про історичні злочини певної етнічної чи релігійної групи; твердження про кримінальність певної етнічної чи релігійної групи; твердження про непропорційну перевагу (матеріального достатку, представництва у владних органах, пресі тощо) певної етнічної чи релігійної групи; звинувачення у негативному впливі певної етнічної чи релігійної групи на суспільство, державу; звинувачення групи у спробах захоплення влади чи втериторіальній експансії; заперечення громадянства представників певної етнічної групи.

3) М'яка: створення негативного образу етнічної чи релігійної групи; твердження про неповноцінність (низький рівень культури, інтелекту, нездатність до творчості) певної етнічної чи релігійної групи; твердження про моральні вади певної етнічної чи релігійної групи; згадка про етнічну чи релігійну групу або її представників в принизливому чи образливому контексті; цитування ксенофобних висловлювань і текстів. [Кожевнікова 2007, с.14]

Ще більш спрощена класифікація «мови ворожнечі», яка відноситься до соціального її аспекту, надається М. Крозом та Н. Ратиноюю:

1. Неправдива ідентифікація: формування і підкрєплення негативного етнічного стереотипу, негативного образу нації, раси, релігії т.і.

2. Неправдива атрибуція: приписування ворожих дій та небезпечних намірів представителям будь-якої нації, раси, релігії т.і.

3. «Удавана оборона»: спонування до будь-яких дій проти певної нації, раси, групи та релігії [Ратинов, Кроз 2005, с. 118]

Слід зазначити, що у багатьох джерелах, які ми проаналізували у ході вивчення зазначеної проблеми автори констатують, що надати класифікацію мови ворожнечі дуже непросто, адже кожна за них буде страждати на суб'єктивність. Тож, прийнемо головною її ознакою мови ворожнечі, що мова ворожнечі – це мовний прояв нетерпимості, лінгвістичний прояв не толерантного ставлення до людей.

Щодо проблеми мови ворожнечі у лінгвістичних розвідках, то вона розглядається досить давно, особливо зарубіжними дослідниками (Lewis I., Herbert C., Walker S., Ebbessen E., Duncan B.), так і в вітчизняній науці (Дубровский Д., Акифьева Р., Грищенко А. И., Байбурін А. К., Березович Е. Л., Додонов Р. О.) у соціолінгвістичному і власне в лінгвістичних руслах.

Слід також зазначити, що більшість дослідників вважають негативно забарвлені етнономінації маркерами мови ворожнечі, що містять в собі дискримінаційні ознаки. Саме такі етнономінації і є об'єктом нашого дослідження, про що буде йтися докладніше в розділі II, а визначаючи мову ворожнечі, як «мову», в даному дослідженні ми будемо мати справу не з будь-якими формами самовираження, а тільки з мовними.

1.2 Мова ворожнечі та політкоректність

Метою даного параграфу було розглянути поняття політичної коректності і проаналізувати його зв'язок з мовою ворожнечі.

Розглянемо сам термін політкоректність. Передумови її виникнення зародилися в США в кінці XIX - початку XX ст., коли соціалістичні ідеї, що проголошують соціальну справедливість, свободу і загальна рівність, стали користуватися великою популярністю серед незаможних верств населення - і найбільш привабливими були для чорношкірих американців, що існували тоді в умовах расової сегрегації. Будучи значною суспільною силою, афроамериканці до певного моменту - а саме, до середини XX століття, - заявили про свої права шляхом оголошення страйків у відповідь на численні випадки дискримінації. Як результат, в період з 1950-х по 1970-ті роки стався ряд судових розглядів, в ході яких в переважній більшості штатів расова сегрегація (до того закріплена на законодавчому рівні) була скасована.

У наступні десятиліття, з розвитком самосвідомості все більшого числа меншин, з прогресом в ліберальній думки, політична коректність стала необхідним чинником в офіційному і повсякденному спілкуванні: недотримання усталених норм стало загрожувати порушникам значними штрафними санкціями – як формальними, так і неформальними.

Термін «політична коректність» (political correctness) був вперше запропонований в 1983 р однією з основоположниць феміністського руху і президентом Американської Національної організації на захист прав жінок Карен де Кроу (Karen de Crow). Сьогодні бути політкоректним, дотримуватися політичної коректності сьогодні означає використовувати особливу манеру комунікації, поведінки, певну систему оцінок сприйняття інформації. Це означає дотримуватися певного набору культурних цінностей і т.д., що в цілому можна визначити як застосування свого роду внутрішньої цензури, яка не дозволяє виявляти будь-яку неповагу або вказівки низького соціального і культурного статусу так званих «меншин». Таким чином, політична коректність має ментальну і ідеологічну складові, що виражаються в мовному дискурсі.

Як ми вже зазначали вище, феномен коректності виник у Америці і це не дивно, адже саме Америка була країною з жорсткими расистськими законами, рабством, расовою сегрегацією, та взагалі, постійними утисками темношкірого населення. Як наслідок почалася боротьба за свої права і це пізніше відтворилося у мові, як вимога щодо «дерасилізації англійської мови». А також наслідком цього руху стала лібералізація американської політичної системи, яка наклала суворі обмеження на мовленнєве висловлювання упередженого ставлення до різних груп населення [Тер-Минасова 1998, с. 226].

Американський словник Merriam-Webster дає наступну дефініцію поняття політичної коректності: “confirming to ... a belief that language and practices which could offend political sensibilities (as in matters of sex or race) should be eliminated” [Merriam-Webster].

Інший дослідник Комлев Н. Г. визначає політичну коректність як «усталене у США поняття-лозунг, який вказує на ліберальну спрямованість американської політики, і має справу не стільки із змістом, як із символічними образами і коригуванням мовного коду» [Комлев 1999, с. 279–280].

В свою чергу Цурикова Л. В. трактує політичну коректність як «поведінковий та мовний феномен, який відбиває прагнення носіїв мови подолати усвідомлювану суспільством дискримінацію у різних членів цього суспільства» [Цурикова 2001, с. 94-102].

В. В. Панін аналізує аспекти політичної коректності і наголошує, що їх можна поділити:

- культурно-поведінковий аспект, який тісно пов'язаний з ідеологією та політикою, особливо у галузі освіти;
- мовний аспект політичної коректності, що виявляється у пошуку нових засобів мовного висловлювання та коригуванні мовного коду [Панін 2003, с. 105 - 108]

Ми вважаємо, що найбільш адекватне визначення цього терміна міститься у монографії професора С. Г. Тер-Минасової, де зазначається: «Політична коректність мови виявляється у прагненні знайти нові шляхи мовних висловлювань замість тих, які задівають відчуття провини та гідності самого індивідуума, обмежують його людські права звичною мовною безтактністю або прямолінійністю, щодо расової та статевої приналежності, віку, стану здоров'я, соціального статусу, зовнішнього вигляду, тощо» [Тер-Мінасова 1998, с. 249].

Як бачимо, політична коректність - це ідеалістична модель світу, точніше відображення такого світу у мові, і в першу чергу, світу, де всі люди рівні, незважаючи на расу, націю, стать, соціальна приналежність, вік, стан здоров'я та інше. Расова нерівність, конфронтація між різними соціальними верствами – основні цілі для боротьби за політичну коректність, проходить не лише на арені політичних дискусій, а і у мові.

Ідея політичної коректності особливе місце займає у сфері освіти, що базується на принципах «культурного різноманіття» чи «мультикультуралізму». Борці за ці два принципи ратують за те, аби при формуванні навчальних груп та будіванні навчального процесу враховувати усі чинники: раса та етнічна приналежність, громадське, соціальне, економічне положення у соціумі, мова та релігія, вік та інше. Так, згідно з такими планами набір до навчальних закладів повинен відбуватися відповідно до квот. Тому тут передбачаються значні переваги під час вступу до вузів афроамериканців, іспаномовних американців, індіанців та інших груп населення (інвалідів, гомосексуалістів, ветеранів війни).

Треба відзначити ще одну рису політкоректності. Це винайдення та впровадження поведінкових правил, що уникають образливих найменувань, дій, жестів, що застосовують до меншин. При порушень таких правил застосовуються покарання, що можуть бути як простими зауваженнями так і виключенням за навчального закладу. У статутах багатьох американських коледжів перераховані

різні види дискримінації: «етноцентризм» - дискримінація культур, відмінних домінуючій, «аблеїзм» (ableism) - натиск на осіб із фізичними вадами, «гетеросексизм» - дискримінація людей нетрадиційної сексуальної орієнтації, «лукизм» (lookism) - створення стандартів вроди й привабливості та обмеження прав тих, хто не відповідає [Marable 2002, с. 236].

На сьогоднішній день явище політкоректності можна яскраво простежити у ЗМІ. Це можна проілюструвати наступними прикладами, що висвітлювалися в американських газетах. Так в одній з американських газет Austin American-Statesman розповідається про те як корейській емігрант подав до суду на ресторан Hooters, що в Нью-Йорці за те, що в рахунці, який він одержав хтось приписав образливе прізвисько *Chinx*. Треба відмітити, що справа була виграна ним [Winnipeg Free Press].

Авторитетна газета The Washington Post миттєво відреагувала на політичне шоу, де сенатор Jake Knotts назвав свого суперника raghead – образливим словом на позначення людей арабського походження [Washingtonpost].

Як видно з цих прикладів, можна констатувати, що сьогодні в Америці відбувається конфронтація двох явищ. З одного боку, політична коректність, регулює квоти в школах, закони, які проголошують рівність усіх людей, промови політиків. З іншого боку, продовжують існувати такі явища, як етнофобізм та етноцентризм, що знаходять своє відображення у мові ненависті, особливо в негативно забарвлених етнономінаціях.

Підводячи підсумок аналізу вищенаведених явищ, слід зазначити, що явище політичної коректності явище досить динамічне і зазнає значні змін, що відображають процеси трансформації сучасної соціокультурної парадигми в щось якісно нове. Зміни, що відбуваються в сучасному світі, пов'язані з розквітом особливо активних ліберальних рухів, зі світовими міграційними процесами та

розвитком соціальної думки. Ці процеси впливають і на мову, що є дуже важливим для лінгвістики і нашого дослідження.

Вони не піддаються однозначній оцінці у зв'язку з невеликим терміном їх існування і недостатності наявних спостережень. Оцінити те, що відбувається стане можливим лише після значного часу, а до тих пір головними завданнями залишаються спостереження, фіксація і прогнозування тих чи інших сторін процесів, що протікають.

Висновки до розділу 1

1. Під мовою ворожнечі ми можемо розуміти будь-яке вираження думок, емоцій, вражень через заперечення принципу рівності усіх, в усіх правах. Термін мови ворожнечі формувався в умовах боротьби за свої права і є перекладом англійського терміну “hate speech” (мова ненависті) і слід відзначити, що науковці до сих пір сперечаються над чітким визначенням цього явища.
2. Мова ворожнечі може бути прямою і непрямую. Пряма мова відкрито ображає або висміює якості людей, які відрізняються від загальноприйнятих. Непряма підносить одну групу людей над іншою, заперечує її права, виражає нерівність та ментальні відмінності між групами людей.
3. Причиною появи явища політичної коректності стала відчайдушна боротьба за рівність у правах різних верств населення, особливо афроамериканців у США, в зв'язку з їх утиском і “расизмом англійської мови”. У наслідок цього руху стала лібералізація влади, яка наклала обмеження, які ми називаємо політичною коректністю.
4. Цей рух, який на сьогодні є найпотужнішим в усій історії, почався в США і дуже тісно зв'язався з політичною системою, мовою та

культурою Америки. Вона торкнулася усіх сфер життя і намагається вилучити з мови всі ті мовні одиниці, які зачіпають почуття, гідність індивідуума, точніше, знайти їм відповідні нейтральні чи позитивні евфемізми.

5. Традиційно вважається, що політична коректність як явище почало набувати свого розвитку в 60-70ті роки ХХ століття в університетах США, а витoki цього феномену слід шукати ще в 20-30х роках ХХ. У 1990ті рр. політкоректність стає об'єктом глузувань та зникає з попередньої ідеологічної боротьби лише для того, щоб сьогодні стати нормою життя.

РОЗДІЛ 2

НОМІНАЦІЇ ЕТНІЧНОЇ ПРИНАЛЕЖНОСТІ ЯК МАРКЕРИ МОВИ ВОРОЖНЕЧІ

2.1 Екстралінгвістичні чинники функціонування мови ворожнечі

Один із головних показників мови ворожнечі є негативні номінації різних культур та націй. Для позначення людей за місцем проживання, за національною чи державною ознакою науковці надають багато термінів: етноніми (офіційні позначення етнічних спільнот), катойконіми (позначення людей за місцем проживання, за населеним пунктом) та хороніми (використовуються на позначення назв країн) [Ковальов 1991, с. 76].

Окрім нормативних етнонімів, які є позначеннями різних видів етнічних общин, існують і не офіційні позначення етносів, які називають по різному.

Неофіційний етнонім (етнічне прізвисько) – це, як правило, загальноприйнятий скорочений та змінений зовнішній етнонім [Карпенко 2015, с. 52]

Останній в західній традиції прийнято називати етнофолізмами (ethnophaulisms), етнічними прізвиськами (ethnic slurs), інколи цей термін використовується також і у вітчизняній лінгвістиці. Під етнофолізмом розуміється зневажливе емоційно-оцінювальне найменування для представників расових, національних чи етнічних груп. [Грищенко 2007, с. 40–52]

Етнофолізми належать до стилістично зниженої групи лексики, так як спочатку виникли в соціолектах [Борисова 2014, с. 69–74]

Крім того, для даних одиниць застосовуються терміни прізвиська - етноніми [Березович, Гулик 2002, с. 235], пейоративні або експресивні псевдоетноніми [Архипова 2006].

В останні роки в науковий обіг, були введені такі терміни, як національно-расові приниження/пейоративи (В. І. Карасик), етнічні інвективи (В. І. Жельвіс), ксенетноніми [Карасик 1992, с. 260], негативно забарвлені етнономінації [Грищенко, Ніколіна 2006, с. 176-177].

Під негативно забарвленими етнономінаціями ми розуміємо номінативні одиниці з семою «народ» або «представник народу», марковані як емоційно-оцінні (за наявності нейтральних літературних синонімів) з широким діапазоном оцінки - від піднесено-поетичної до зневажливої.

Саме тому, в літературній розмовній мові негативно забарвлені номінації практично не зустрічаються, переважна більшість припадає на різновид нелітературної мови. Багато негативно забарвлених номінацій взагалі не зафіксовано словниками, інші включені в спеціальні словники, які описують лексику тієї чи іншої соціальної сфери [Partridge 2001, с. 6].

Дослідження даної проблеми призвела до усвідомлення необхідності звертати увагу не на нейтральні лексичні одиниці, а на їх антагоністів – емоційно забарвлені одиниці мови, а саме на етнічні номінації з негативною конотацією, адже вони і є маркерами ворожнечі. Ступінь принизливого значення номінацій для нас не має майже ніякої цінності. Тому, вважаємо, що треба розглядати більш широке поняття – негативно забарвлені етнономінації, тому, що він відображує власне лінгвістичне явище, а не соціальне.

Причини появи експресивних етнонімів у мові поділяються на екстралінгвістичні та власне лінгвістичні. Розглянемо спочатку екстралінгвістичні фактори.

Слід відзначити, що головними екстралінгвістичними чинниками мови ворожнечі в номінаціях етнічної приналежності виступають базова фундаментальна опозиція людської свідомості «свій-чужий» і стереотипи.

Розглянемо цю опозицію з точки зору інших наук. Так, філософ М. М. Шульгін найбільш широко, з філософської точки зору охарактеризував протиставлення понять «свій – чужий». Поняття «внутрішнього» та «зовнішнього», на його думку, має в тематиці культур додатковий етичний – та онтологічний – характер «свого» та «чужого». «Своє» – це те, що потрібно наслідувати. «Чуже» – те, чого потрібно сторонитися. Взагалі «своє» та «чуже» – це не є ані «добрим», ані «поганим», це лише факт, який можна по-різному оцінювати [Шульгін 2003, с. 55].

Психологія також не залишалась байдужою до питань, пов'язаних із протиставленням «свого» та «чужого». Оскільки, психологічні аспекти даної опозиції «свій-чужий» як проблеми побудови світогляду, розвиток етнічної та соціальної свідомості людини, проблеми етнокультурної ідентичності та толерантності розглядались в працях багатьох дослідників.

У соціологічних руслах етнокультурним засадам, опозиції «свій-чужий» присвячено досить багато праць як закордонних дослідників так і вітчизняних, які доводять, що інтолерантні відносини етнокультурних спільнот, протиставляючи себе одна одній у якості «своїх» та «чужих», корелюють із громадянською рівністю та демократією. Толерантність в їх взаємсприйнятті та взаємодії забезпечується нерівністю та авторитаризмом, коли пануючий тип соціальної ідентичності визначається вже не стільки опозицією «своїх» та «чужих», а

опозицією «нижчих» та «вищих». Необхідно при цьому зазначити, що в соціології під терміном «чужий» розуміється, перш за все, статус «аутсайдера», прототипом якого сьогодні може бути емігрант, політичний або звичайний біженець [Солдатова, Шайгерова 2008, с.123].

Наступним фактором функціонування одиниць мови ворожнечі виступає стереотип або етностереотип. Поняття стереотипу в сучасній гуманітарній науці носить міждисциплінарний характер. Спочатку отримавши розвиток на ґрунті соціології та соціальної психології з 1920-х рр., поняття стереотипу в подальшому стало предметом аналізу таких наук як етнологія, історія, філософії мови, когнітивна лінгвістика, етнолінгвістика та психологія.

Протягом тривалого часу ведуться суперечки щодо визначення поняття «стереотип», робляться спроби виявити шляхи формування та розповсюдження національних стереотипів у суспільстві, обговорюється питання про вплив їх на відносини між народами. Немає єдиної думки серед дослідників також щодо правомірності використання самого слова «стереотип». У науковій літературі можна зустріти різні терміни - національні стереотипи, етнічні забобони, етнічні уявлення, етнічні упередження національні образи та інші, що виражають одне й те саме явище. За визначенням ван Дейка, етнічні упередження – це «негативні установки, що панують у суспільстві щодо етнічних меншин у цілому, або окремих їх представників» [Дейк 1989, с. 175 – 176].

Термін «стереотип» (грец. stereos - твердий, typos - відбиток) введено в науковий обіг американським соціологом У. Ліпманом, який розумів його термін як особливу форму сприйняття навколишнього світу, що робить певний вплив на дані наших почуттів до того, як ці дані дійдуть до нашої свідомості. [Ліпман 1950, с.95]. У когнітивній лінгвістиці та етнолінгвістиці термін «стереотип» відноситься до змістовної сторони мови та культури, тобто

розуміється як ментальний стереотип, що корелює з картиною світу. [Сорокин 1994, с. 27-29].

Питання формування етнічних стереотипів та їх роль в процесі взаємодії різних народів, що одержали широке висвітлення в західній науці, порівняно недавно стали привертати увагу вітчизняних авторів. З'являються роботи, що досліджують механізм створення та передачі подібних стійких уявлень, їх структури та функцій у культурі. Так, цікавий підхід, запропонований С.В. Лур'є в основі якого лежить розуміння етнічної картини світу як прояв захисної функції культури в її психологічному аспекті. За його словами, «у критичній ситуації етнос з добре налагодженим механізмом психологічного захисту може несвідомо відтворити цілий комплекс реакцій, емоцій, вчинків, які в минулому, у схожій ситуації, дали можливість пережити її з найменшими втратами» [Лур'є 1997, с. 348].

На думку Г. Денисової, в основі створення та функціонування стереотипів лежить локальна асоціація щодо образу об'єкта, принцип відбору, який базується на ряді таких чинників:

- на виділенні ознаки «не свого», що дозволяє створити якийсь узагальнюючий образ-символ «не свого» та визначити його місце в системі «свого» ;
- на виділенні ознаки «свого», що знаходиться «не на своєму» місці;
- при відсутності ознаки, що дозволяє віднести певне явище до «свого образу дійсності», ознака «не свій» приписується тій, яка буде найбільш яскраво відзначена носіями системи “свого образу” [Денисова 2000, с. 44].

Стереотипи, в яких відображені етнічні та національні забобони можуть бути виражені в мові також у вигляді терміна нашого дослідження – негативно

забарвлені етнономіації (НЗЕ). Велика кількість НЗЕ сконцентрована в американському варіанті англійської мови, що пояснюється як різноманіттям національного складу США, так і феноменом негативного оцінювання представників інших етнічних груп, що так і не вдалося подолати.

2.2. Причини утворення негативно забарвлених етнономіацій

Розгляд опозиції «свій-чужий» здається нам доцільним і зручним саме на прикладі взаємодії етносів та культур в межах однієї мультинаціональної країни.

Співіснування різних расових та етнічних груп і тим самим співіснування різних культур (multiculturalism) наразі вважається характерною рисою, насамперед, англomовних країн. Це особливо стосується американського суспільства, унікальність якого, за словами Б. М. Ажнюк, «полягає в тому, що воно сформувалося в націю без єдиної етнічної основи» [Ажнюк 1995, с. 186].

Дійсно, американська нація, на відміну від європейських, формувалась не шляхом поступового розвитку одного етносу, об'єднаного, перш за все, місцем проживання, а відтак і комплексом спільних умов, зокрема, мовою спілкування, а з дітей «різних народів», які з різних причин обрали Новий Світ своєю Батьківщиною. Відтак, від самого початку існування країни в ній була присутня активна множинність народів і культур [Денисова 2003, с. 119].

На цю строкатість американської нації вказують зокрема Ю. А. Зацний та Т. О. Пахомова, які підкреслюють, що Америка із задоволенням цитує вже декілька століть послів слова Дж. Кревекьора з його «Листів з американської

ферми»: «Звідки з'явилися всі ці люди? Це суміш англійців, голландців, французів, німців, ірландців, шотландців, шведів. З такої мішанини постала нація, що зветься зараз американською. Що ж таке американець, нова людина? Це майже європеєць чи напівєвропеєць, чудова суміш, яку ви більше ніде не зустрінете. Індивідуальності кількох націй відтворені в одній людині» [Зацний, Пахомова 2001, с. 101].

Найбільш чисельною за кількістю етнічною групою людей, що проживають в американському суспільстві (близько 75 %) і належать до однієї раси та культури, є нащадки білих переселенців із Європи. В Америці їх називають “mainstream” – «біла більшість» або WASP (White Anglo-Saxon Protestant) [Аллен 1990, с. 3]. Решта ж етнічних груп, що проживають на території США знаходиться у значно меншій кількості, тому їх називають ще “ethnic minorities”. До меншин належать: корінне населення Америки – американські індіанці та корінні жителі Аляски – (0,9%), вихідці з Азії (3,6%), афроамериканці (12,3%), американці, що мають іспанське, мексиканське або латиноамериканське коріння (12,5 %) – так звані “main ethnic minorities” або, як їх ще називають, “majority minorities” [Гарбузов, Иванов, Трибраг 2002, с. 29-35].

Таким чином, наразі у Сполучених Штатах з одного боку нібито спостерігається тенденція до гомогенності, адже будь-який громадянин США, незважаючи на свою етнічну приналежність, ідентифікує себе саме як «американець», підкреслюючи тим самим свою приналежність до держави й суспільства, що мають наднаціональний характер, а отже – і до єдиної американської нації. В той же час, представники кожного етносу продовжують вносити в «загальний казан» американської культури і частину своєї національної культури, а відтак, безліч самих різних культур світу синтезується в цьому «казані», перебуваючи в постійному взаємовпливі й взаємопроникненні

(like flavours when you cook), що, по суті, становить основу міжцивілізаційного діалогу на американському ґрунті.

Оскільки предмет нашого дослідження пов'язаний з американським варіантом англійської мови та етнічними прізвиськами, що в ній функціонують, надалі спробуємо розглянути основні чинники, що зумовили появу в ньому відповідних одиниць.

Розглянемо утворення негативно забарвленої етнономінації, які виникали для позначення різних етнічних меншин у США. Почнемо з однієї з найбільших етнічних меншин – іспаномовного населення. Складні стосунки між англійським та іспаномовним населенням США, взаємна етнічна упередженість призвели до специфічних модифікацій у значенні запозичених іспанізмів, а саме до набуття ними негативною «ревалюації» денотації і детеріорації коннотативного значення, зокрема, емоційно-оціночного забарвлення. В результаті цього в американському варіанті англійської мови утворились нові лексичні одиниці на позначення представників іспаномовних етносів. Так, іспанський іменник “cholo”, що позначає «боягуз, підлота», в американському варіанті англійської набув значення «мексиканець низького соціального положення», що тісно пов'язано із упередженим ставленням та стереотипним уявленням білих американців про хитрість, боягузтво та непорядність вихідців з Мексики. Зазнав переосмислення також іменник “gazapo”, який в іспанській мові має значення «хитрий чоловік». В американському варіанті англійської ця одиниця виступає еквівалентом слова “guu” та має негативну коннотацію, яку знов-таки можна пояснити упередженим ставленням «англос» до «латінос». Подібних прикладів, за свідченням Г. Б. Юнацької, в американському варіанті англійської мови можна знайти чимало [Юнацька 2004, с. 206].

Основним засобом вербалізації стереотипних уявлень білих американців про іспаномовні етноси залишаються запозичення з латиноамериканських варіантів

іспанської мови лексем, які мають позитивний або негативний відтінок, та їх використання у образливій для цих етносів формі. Так, одиниці “macho”, “peon”, “pachuco”, “dago”, “big enchilada”, “taco bender” є запозиченнями з іспанської, які експліцитно виражають негативні характеристики людини. Із них, “dago” та “taco bender” є безпосередньо глузливими та пейоративними означеннями «латінос» та «чіканос». Одиниці “peon” та “macho” можуть негативно характеризувати не тільки представників іспаномовної культури [Шихарев 1985, с. 235], а й інші етноси, наприклад, культ “machismo” є, як відомо, дуже поширеним зокрема серед афроамериканців [Жапов 2001, с. 58].

При створенні номінацій на позначення певного етносу, як і при формуванні етнічних стереотипів взагалі, з метою спрощення засвоєння та оперування отриманими знаннями обираються зазвичай найбільш істотні та яскраві ознаки позначуваного. Серед прикладів етнономінацій образного характеру на позначення представників іспаномовних спільнот, найбільш розповсюдженими та показовими, в результаті проведеного нами дослідження, виявились наступні:

- Етнономінації на позначення “Hispanics”, в основі яких знаходяться *кулінарні уподобання*: “Bean Burrito”, “Beaner”, “Nacho”, “Pepperbelly”, “Taco Bender”, etc.;
- Етнономінації на позначення “Hispanics”, в основі яких лежать *типові для представників цих етносів умови праці*: “Berry Picker”, “Drywaller”, “Orange Picker”, “Tomato Picker”, etc.;
- Етнономінації на позначення “Hispanics”, в основі яких знаходяться *характерні шляхи перетину кордону*: “Border-Bunny”, “Border-Hopper”, “Gravelbellies”, “Hot-Footer”, “Wet-Back”, “River-Crosser”, “Boat-People”;
- Етнономінації на позначення “Hispanics”, в основі яких лежить *типовий для представників даного етносу елемент одягу*: “Nethead” [The racial slur database]

Що ж до американців азійського походження, то їх імміграція у Сполучені Штати почалась, як тільки комплексна політика стала розширювати можливості імміграції кваліфікованих робітників. З 70-х років легальна імміграція з Азії почала в два рази перевищувати за чисельністю потік з Європи. Проте незважаючи на той факт, що азіатів прийнято сприймати як представників «прогресивних» етнічних груп США, стереотипні уявлення існують тут все ж і про них. Засновані вони здебільшого на певних зовнішніх ознаках, притаманних цим етносам у їх сукупності. Так, дерогативними характеристиками вихідців з Азії є такі одиниці, як “Slant”, “Slant-eye’d”, “Slit”, “Slope”, які базуються на особливостях розрізу очей представників цих етнічних спільнот.

Незважаючи на існування в американському варіанті англійської мови досить великої кількості одиниць на позначення азіатів у їх сукупності, в США все ж існує тенденція до розмежування їх як представників окремих етносів. Протягом досить тривалого часу в Америці японців вважали більш успішними, ніж китайців, яких в США пейоративно іменують “Chink” або “Chonky”, “Bamboo Coon”, “Choo-choo”, “Cookie”, “Coolie”, “Kung-Fu”, “Mook”, “Rail-Hopper”, однак їм також не вдалося уникнути дерогативних прізвиськ, як-от: “Ainu”, “Harbor-Bomber”, “Nip/Nipper”, “Jap”.

Цікаве пояснення етимології останніх двох етнонімів на позначення японців знаходимо у Чарльза Берліца: “Jap, an insulting diminutive that figured in the... [1968] national U.S. election (though its use in the expression “fat Jap” was apparently meant to have an enduring quality by our Vice President) is a simple contraction of “Japan”, which derives from the Chinese word for “sun”. In fact the words “Jap” and “Nip” both mean the same thing. “Jap” comes from Chinese and “Nip” from Japanese...Europeans were first in contact with China, and so originally chose the Chinese name for Japan instead of the Japanese one” [Berlitz 1992, p.39].

Корейців охрестили в Сполучених Штатах “Buckethead” та “Shovelhead”, оскільки голови в них нібито більше, ніж в інших азіатів, а от війна у В’єтнамі спричинила виникнення значно більшої кількості номінацій на позначення вихідців із В’єтнаму: “Dink”, “Gook”, “Mung”, “Nammer”, “Tunnel-Digger”, “Uncle Ben’s Boys” тощо.

Взагалі ж серед прикладів етнономінацій образного характеру на позначення представників з азіатських країн, найбільш розповсюдженими та показовими, в результаті проведеного нами дослідження, виявились наступні:

- Етнономінації на позначення азіатів, в основі яких знаходяться *особливості зовнішності*: “Jaundy Boy”, “Lemonhead”, “Nuprin”, “Pancake”, “Panhead”, “SBH” (“Straight Black Hair”), “Shovel-Head”, “Slant”, “Slantey-eye’d”, “Slit”, “Table Face”, “Nikon”, “Yellow-Devil”, “Yellow”, “Yellow Monkey”, “Yolk”, etc.;
- Етнономінації на позначення азіатів, в основі яких знаходяться *кулінарні уподобання*: “Bug-Eater”, “Dog-Muncher”, “Cookie” (“Cookie Person/People”), “Rice-Eater”, etc.;
- Етнономінації на позначення азіатів, в основі яких знаходяться *характерні для цих етносів шляхи перетину кордону*: “Boat-People”, “Fob” (“Fresh Off the Boat”), etc.;
- Етнономінації на позначення азіатів, в основі яких знаходяться *типові звички та основні види діяльності*: “Nikon”, “Chopstick”, “Rice-Picker”, etc. [The racial slur database].

Уявлення білих американців про автохтонне населення США, а саме, про американських індіанців як про дикунів та жорстких месників сприяли появі в американському варіанті англійської мови негативної конотації певних сполучень, першим елементом яких є саме лексема Indian. Наприклад, “Indian giver”, “Indian gift”, “Indian wrestling”, “Indian temper”, “Indian dander”, “Indian

devil”. Особливий інтерес, на наш погляд, становлять ідіоми “Indian giver” та “Indian gift”. Перша характеризує індіанця як людину, яка забирає у іншої людини те, що подарувала раніше, а остання позначає саме такий «подарунок», який забирають назад. Словосполучення “Indian temper”, “Indian dander” використовують для позначення сильно наростаючого гніву, вираз “Indian devil” позначає кровожерливу тварину. Ідіома “to have one’s Indian up” позначає сильне бажання помститися.

В системі етнономінацій на позначення автохтонного населення Сполучених Штатів Америки особливе місце займають, як правило,

- Етнономінації, в основі яких закладені певні *історичні засади*, як-то: “Blanket-Ass” (тут маються на увазі часи, коли американська влада видавала індіанським племенам на знак примирення ковдри, які, як вважаються, були отруєні віспою), “Wagon-Burner” (часи, коли індіанці спалювали вночі табори своїх загарбників), “Wahoo” та “War Whoop” (розповсюджені у той час воєні вигуки індіанців);

Розповсюдженими є також:

- Етнономінації, що *позначали середовища проживання* індіанських племен: “Bushnigger”, “Prairie-Nigger”, “Timber-Nigger” тощо.
- Етнономінації, в основі яких знаходяться *кулінарні уподобання* індіанців: “Guteater”, “Neechee”, “Salmon Nigger”, etc.;
- Етнономінації, в основі яких знаходяться *зовнішній вигляд* позначуваної етнічної спільноти: “Pie Face”, “Red”, “Redskin”, “Feather”, etc. [The racial slur database, електронний ресурс, режим доступу - <http://www.rsdb.org/>].

Існують також етнономінації, в основі яких лежать характерні види діяльності, що ними займалися індіанці, як-от “Casino-Owner American”, або особливості вимови назви власного етносу (“Injun”), проте вони не мають досить численної групи прикладів.

Ми навели приклади НЗЕ на позначення представників найчисленніших етнічних меншин США, але не варто забувати, що у більшій або меншій кількості існують НЗЕ на позначення всіх етнічних груп, що проживають на території Сполучених Штатів: євреїв (“10 % Off”, “Bagel-Dog”, “Bar Code”, “Beanie”, “Bible-Shortner”, “Brew”, “Cashew”, “Goldberg”, etc.), німців (“Adolf”, “Blockhead”, “Boche”, “Bosch”, “Fritz”, “Heinee”, “Grout”, “Hitler”, etc.), італійців (“Bologna”, “Brown Pants / Shirts”, “Calzone”, “Geep”, “Grease Ball”, “Grape-Stomper”, “Jabonee”, etc.), росіян (“Commie”, “Cossak”, “Drago”, “Inverse Raddish”, “Ivan”, “Kazap”, “Moskal”, “Red”, “Vodka Nigger”, etc.), українців (“Bohuk”, “Dub”, “Hunkie”, “Khokhol”, “Kogut”, “Perogy”, “Uke”, etc.), арабів (“Ahab”, “Aladin”, “Alphabet”, “Aravi”, “Atta”, “Batman”, “Cairo Coon”, “Camel Cowboy”, “Checkpoint”, “Diaper-Head”, “Dirty Knees”, etc.), тощо [The racial slur database].

Таким чином, підсумовуючи все вищесказане, ми можемо зробити висновок, що суб’єктивний аспект міжетнічних стосунків, ґрунтуючись, як правило, на стереотипних уявленнях того чи іншого етносу про певні риси іншого етносу, відтворюється на лексичному рівні мови у вигляді чіткої системи негативних етнономінацій.

Висновки до розділу 2

1. Одним з маркерів мови ворожнечі, як зазначалось в попередньому розділі, є негативно забарвлені номінації етносів чи етнічних груп. Відомо, що в науковій літературі на позначення людей за національною чи державною ознакою використовується цілий ряд офіційних термінів, таких як етноніми (офіційні позначення етнічних спільнот), катойконіми (позначення людей за місцем проживання, за населеним пунктом) та хороніми (використовуються на позначення назв країн). Також існують неофіційні, додаткові позначення етносів, які іменують по-різному, в західній традиції прийнято називати етнофолізмами (ethnophaulisms), етнічними прізвиськами (ethnic slurs). Крім того, для даних

одиниць застосовуються терміни прізвиська - етніміми, пейоративні або експресивні псевдоетніміми. В останні роки також введені такі поняття, як національно-расові приниження/пейоративи (В. І. Карасик), етнічні інвективи (В. І. Жельвіс), ксенетніміми.

2. Слід відзначити, одним з головних екстралінгвістичних чинників мови ворожнечі в номінаціях етнічної приналежності виступає саме базова фундаментальна опозиція людської свідомості «свій – чужий». Опозиція «свій-чужий» існує в основі етнічної самосвідомості, формує колективне, масове, народне світовідчуття. В мові має онтологічний статус, причому «чуже», зі ставленням до «них», спочатку марковані завжди негативно.

3. Наступним фактором функціонування одиниць мови ворожнечі виступає стереотип або етностереотип. Поняття стереотипу в сучасній гуманітарній науці носить міждисциплінарний характер. Спочатку отримавши розвиток на ґрунті соціології та соціальної психології з 1920-х рр., поняття стереотипу в подальшому стало предметом аналізу таких наук як етнологія, історія, філософія мови, когнітивна лінгвістика, етнолінгвістика та психологія.

4. Одним з найважливіших мовних засобів формування мови ворожнечі є лексика. Безсумнівно, до найбільш значущих ознак мови ворожнечі відносяться такі лексичні одиниці, які відображають релевантність для мовців опозиції «свій-чужий». Для комунікантів, які осмислюють світ в етнічному контексті, до таких одиниць відносяться як нейтральні (загальнолітературні), так і експресивні етніміми. Для нашого дослідження є доцільними саме етніміми з негативною конотацією, які і слугують маркерами мови ворожнечі.

РОЗДІЛ 3

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ АНГЛІЙСЬКИХ ОДИНИЦЬ МОВИ ВОРОЖНЕЧІ ЗАСОБАМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

3.1 Загальні засади перекладу одиниць з експресивною номінацією

Експресивна конотація одиниць маркерів ворожнечі, а саме негативно забарвлених етнономінацій, містить в собі різні відтінки зневажливої та принизливої оцінки по відношенню до різних етнічних груп. І хоча сучасна мовна культура в цілому не заохочує використання грубих, відкритих форм агресії в публічній комунікації, лексика мови ворожнечі представлена граничними елементами між інвективами та зниженою лексикою [Шейгал 2000, с. 22]. Відповідно, належність НЗЕ до цього пограничного шару дозволяє стверджувати про їх стилістичну зниженість, певне відхилення від літературної норми, і відповідно, тотожність зі сленговими одиницями.

У вітчизняному перекладознавстві ще не існує комплексного дослідження і остаточного вирішення багатьох проблем, пов'язаних з особливостями перекладу англійських НЗЕ. Треба зазначити, що НЗЕ багато, вони постійно змінюються і розвиваються, тому неможливо охопити їх всі, щоб висвітлити на їхньому прикладі особливості перекладу. Однак вони безумовно заслуговує на увагу і детальніше дослідження. Мета розділу полягає в тому, щоб проаналізувати та висвітлити основні способи перекладу лексично знижених виразів.

Вважаємо необхідним зазначити, що лексичні засоби стилістичної зниженості зазвичай мають оцінно-зневажливе вживання та загальну негативну експресію, однак якісно відмінну від непристойної: слова не сприймаються як вульгарні, а надають мові колорит фамільярності, хоча існують випадки, коли багато залежить від сфери вживання конкретного слова, що ускладнене соціальними значеннями, емоційним та стилістичним забарвленням, контекстом [Хомяков 1971, с. 30]. Стилiстична зниженiсть лексичних одиниць, що досліджуються, дозволяє зробити припущення, що передача їх значення при перекладі українською мовою в певній мірі можна ототожнювати з перекладом зниженої лексики, коли необхідно.

А тепер розглянемо загальні особливості перекладу негативно забарвлених етнономінацій. Вони зазвичай представляють серйозні проблеми для перекладача з декількох причин. По-перше, більшість з цих номінацій є лакунарними для української культури та мови в силу різниці етнічного складу населення України та США. Відсутність представників переважної більшості етнічних груп, які проживають на території Америки в нашій країні, до певної міри роблять процес перекладу ускладненим.

По-друге, більшість негативно забарвлених етнономінацій можуть бути незафіксованими у словниках. В цьому випадку перекладачеві залишається покладатися на свої фонові знання, перекладацьку інтуїцію чи контекст. Саме тому в багатьох випадках ці стилістично знижені найменування або опускаються, або в гіршому випадку, допускаються перекладацькі неточності чи явні помилки.

Складність перекладу негативно забарвлених етнономінацій зумовлена їх належністю до стилістично зниженої лексики, що потребує від перекладача передавати не тільки значеннєві відтінки одиниць оригіналу, але й конотативну експресивно-стилістичну забарвленість слова.

Вказані фактори спричиняють труднощі для перекладача, проте при розгляді питань стосовно іншомовного відтворення тих чи інших лексичних одиниць (в тому числі і НЗЕ) також необхідно керуватися певними засадами, які характерні для перекладацького процесу в цілому. Для цього необхідно згадати певні його закономірності та звернутися до термінології перекладознавства і, перш за все, до таких ключових перекладознавчих термінів як аналог та еквівалент.

Традиційно, під аналогом розуміють використання одиниць ПМ, які не повністю відповідають значенню вихідних одиниць (нееквівалентні вихідним одиницям), проте можуть їх замінити у конкретному випадку (В. Н. Комісаров, Р. К. Міньяр-Белоручев). Відносно англомовних негативно забарвлених етнономінацій цим терміном ми будемо позначати ті відповідники, які незважаючи на близькість позначуваного, часто мають суттєві семантичні розбіжності з вихідними одиницями.

Поняття «еквівалентність» трактується досить неоднозначно в різних джерелах. Наприклад, П. Б. Паршин під еквівалентністю розуміє «змістовну близькість» одиниць перекладу і оригіналу; Р. К. Міньяр-Белоручев визначає «еквіваленти» як «рівнозначні відповідники, які не залежать від контексту; міжмовні синоніми». В нашому дослідженні це поняття звужується до міжмовного семантичного відповідника. Еквівалентами ми будемо називати англомовні перекладацькі відповідники, які, на противагу аналогам, більш або менш повно відбивають семантику вихідних одиниць.

За критерієм семантичної близькості (віддаленості) виділяють повні і неповні семантичні еквіваленти. Повними семантичними еквівалентами виступають семантично тотожні лексичні одиниці. При неповній еквівалентності між вихідними лексичними одиницями та їх неповними (частковими) еквівалентами виникає відношення семантичної асиметрії.

Розглянемо наступний приклад. В українській мові існує лексична одиниця «гуталін» на позначення чорношкірої людини. Ця одиниця, на наш погляд, може слугувати частковим еквівалентом існуючої в американському варіанті англійської мови НЗЕ “shoe-shine” , незважаючи на те, що мотивація цих найменувань в різних мовах різна. Так, в українській мові вона обумовлена кольором (чорним), і стосуватися вона може чорношкірої людини будь-якого походження. В англійській мові виникненню цієї етнономінації сприяли певні історичні та соціальні причини. Річ у тому, що в Америці ще з 19 с. саме афро-американці займалися низько професійним заняттям чистильника взуття – звідси і відповідне найменування «shoe-shine», яке згодом скоротилося до “shine”.

Аналіз класифікацій перекладацьких трансформацій різних авторів (Л. К. Латишев, В. Н. Комісаров, Л. С. Бархударов, Р. К. Меньяр-Белоручев) показав, що для досягнення адекватності перекладу перекладачі використовують різні способи. Незважаючи на різницю в цих класифікаціях, все ж можна визначити трансформації, які признаються практично всіма дослідниками. Це : 1) калькування; 2) перекладацька транскрипція та транслітерація; 3) описовий переклад; 4) створення оказіонального варіанту перекладу; 5) компенсація та генералізація.

Розглянемо кожен з цих способів детальніше.

1.Калькування при перекладі – це запозичення шляхом буквального перекладу слова або звороту з наступним складанням перекладених частин без будь-яких змін. В аспекті перекладу НЗЕ перекладачі досить часто використовують цей спосіб.

2.Щодо наступного способу - транскрибування і транслітерації – то їх застосування при передачі значення НЗЕ не дуже поширене, але все ж трапляються випадки їх використання саме для передачі значення НЗЕ.

3. Наступний спосіб, що вживається при передачі значення НЗЕ – описовий. До нього вдаються при перекладі, коли немає безпосередніх відповідностей в даному контекст. Описовий переклад це «лексико-граматична трансформація, при якій лексична одиниця мови оригіналу замінюється словосполученням, що здійснює експлікацію її значення, тобто дає більш менш повне пояснення чи визначення цього значення в мові перекладу» [Караваева 1988, с. 185]. Як бачимо, недоліком описового перекладу є його громіздкість та багатослівність, тому цей спосіб перекладу застосовується лише в тих випадках, коли не можна обійтися порівняно коротким поясненням.

4. Коли при перекладі не можна використати прийом компенсації або генералізації, оскільки ми не маємо навіть приблизного значення в українській лексиці, залишається упровадження нового слова (спосіб створення оказіонального перекладу). Це одна з найскладніших задач перекладача, бо у такому разі перекладач несе велику відповідальність, адже, можливо, впроваджує слово, яке у майбутньому буде використовуватись при перекладі.

5. Одним зі способів перекладу НЗЕ та сленгових одиниць виступає також прийом генералізації. Генералізацією В. Н. Комісарів називає заміну одиниці вихідної мови, що має вузке значення, одиницею мови перекладу з ширшим значенням.

6. Якщо функціональні аналоги або варіативні відповідності відсутні в мові перекладу, перекладач може вдатися також до прийому компенсації, сутність якого полягає в тому, що елементи змісту, втрачені при перекладі одиниці в оригіналі, передаються в тексті перекладу іншим засобом, причому необов'язково в тому ж самому місті, що і в оригіналі. Якщо застосування певних занижених маркерів у перекладі, навіть, якщо вони не співпадають по структурі з маркерами оригіналу, забезпечують збереження стилістичної забарвленості

оригіналу, то часткові втрати у передаванні окремих образних засобів є несуттєвими для адекватності перекладу у цілому.

Таким чином, в тексті перекладу створюється інший образ, такого же стилістичного напрямку. Для перекладача важливо забезпечити стилістичну адекватність перекладу у цілому, ніж зберегти точне розташування стилістичного прийому у тексті. На думку більшості перекладознавців, саме компенсація найбільш часто використовується у випадках, де необхідно передати суто внутрішньо лінгвістичні значення, в тому числі і НЗЕ.

3.2 Переклад негативних етнономінацій українською мовою

Матеріалом нашого дослідження слугували 79 лексичних одиниць - негативних етнономінацій. Всі вони були вилучені методом суцільної виборки з творів художньої літератури, американських газет та журналів і інтернет-форумів. Задачею даного підрозділу було розглянути особливості передачі їх значення українською мовою та аргументувати ефективність\ неефективність використаних перекладацьких рішень.

Згідно досліджень, негативно забарвлені етнономінації, які використовуються в США, є невід'ємною частиною щоденного життя сучасних американців, не зважаючи на те, що феномен політ коректності є одним з базових в житті цієї спільноти.

Не дивлячись на поширеність та розповсюдженість, НЗЕ – не проста задача для перекладача.

По-перше, більшість з цих номінацій є лакунарними для української культури і мови в силу різниці етнічного складу населення України та США. Відсутність представників переважної більшості етнічних груп, які проживають на території Америки в нашій країні, до певної міри унеможлиблюють переклад відповідних НЗЕ; у всякому разі роблять цей процес ускладненим.

По-друге, більшість НЗЕ можуть бути не зафіксованими у словниках. В цьому випадку перекладачеві залишається покладатися на свої фонові знання, перекладацьку інтуїцію чи контекст. Саме тому в багатьох випадках ці стилістично знижені найменування або опускаються, або в гіршому випадку, допускаються перекладацькі неточності чи явні помилки. Так, розглянемо приклади невдалих російських перекладів з роману сучасного американського письменника А. Хейлі «Колеса»:

- He wasn't going to tell this Uncle Tom about last night [Haily 1987, с.134]

- Он не намерен рассказывать этому Дяде Тому насчет прошлой ночи [Хейлі 1993, с.127]

- I didn't ask him to pick cotton, or ride Jim Crow, or shine shoes [Haily 1987 27 p.]

- Я не говорил, чтобы он отправлялся собирать хлопок или чистить ботинки [Хейлі 1993, с.30]

Як бачимо, в першому реченні перекладач зробив суттєву помилку, коли замість передачі значення номінації Uncle Tom на позначення афроамериканців, він переклав її, як Дядько Том без пояснення, чому слово дядько пишеться з великої літери. В результаті у читача не складається відповідного розуміння ситуації, описаної в романі. Слід зазначити, що номінація Uncle Tom це приклад негативного найменування афроамериканця всередині своєї етнічної групи, коли самі чорношкірі дають це презирливе прізвисько покірливому та смиренному

негру, який змирився зі своїм статусом прислужника білої людини (походить від імені героя відомої книги «Хатина Дядька Тома» американської письменниці Г. Бічер-Стоу.

В другому реченні перекладач взагалі опустил негативну номінацію Jim Crow, яка посиляє читача до горезвісних законів про сегрегацію. Щодо перекладу «to shine shoes» як «чистити черевики», то в цьому випадку слід теж констатувати перекладацьку втрату – надане лише денотативне значення одиниці і втрачене конотативне (зневажливо-пейоративне прізвисько на позначення афро-американців shoeshine або shine). Воно вмотивоване назвою професії (чистильщиків взуття), широко поширеною серед негрів в 19 ст.

І нарешті, складність перекладу НЗЕ зумовлена їх належністю до стилістично зниженої лексики, що потребує від перекладача передавати не тільки значеннєві відтінки одиниць оригіналу, але й конотативну експресивно-стилістичну забарвленість слова. При перекладі таких одиниць українською мовою зазвичай обов'язково виконується тільки одна задача – знайти еквівалент їх денотативного значення. Саме тому в багатьох випадках при передачі значення зниженої одиниці у тексті їм відповідає одиниця літературної мови, що призводить до певної некоректності перекладу.

На наш погляд українською мовою переклади цих двох речень можуть бути наступними.

- He wasn't going to tell this Uncle Tom about last night [Haily 1987 p.134]

- Він не збирався розказувати цьому ручному ніггеру про минулу ніч. (тут і далі переклад наш. – Д. К.)

- I didn't ask him to pick cotton, or ride Jim Crow, or shine shoes [Haily 1987 p. 27]

- Я не просив його триматися на іншому боці вулиці, збирати для мене бавовну на плантації або начищати черевики.

Розглянемо етнономінації на позначення американців азійського походження, для найменування яких використовують багато лексичних одиниць. Слід оговоритися, що не всі вони мають негативне забарвлення. Наприклад термін *Oriental* взагалі рідко вживається для назви людей і використовується в наш час на позначення стилю, мистецтв, їжі, речей, що мають відношення до Сходу. Слово *Asiatic*, семантично еквівалентне *Asian*, не вживається на даний час в США, але використовується в інших країнах для назв організацій, мов, і так далі. Проте, незважаючи на існування в американському варіанті англійської мови досить великої кількості одиниць на позначення азіатів у їх сукупності, в США вже існує тенденція до розмежування їх як представників окремих етносів. На сьогоднішній день серед американців азійського походження виділяють багато підгруп: *Asian Indian, Chinese, Filipino, Japanese, Korean, Vietnamese, and other Asian*.

Розглянемо декілька прикладів з англійськими НЗЕ, зробимо спробу надати власний переклад цих одиниць та аргументувати свої перекладацькі рішення.

– he's a Jap, you fucking idiot [Wambaugh 1975, с. 158].

– ... він япошка, дурню чортів

Слід зазначити, що японці, як меншина, в Америці вважаються найбільш успішними (*model minority*), однак їм також не вдалося уникнути дерогативних прізвиськ, таких як: *Ainu, harbor-bomber, nip, Jap*. У наданому прикладі значення НЗЕ *Jap* ми передали існуючим в українській мові еквівалентом *японка*. Як бачимо, використання механізму усічення, який в англійській мові надає слову тональність зверхнього та зневажливого ставлення до особи, ми протиставили механізм афіксації, оскільки в українській мові суфікси можуть надавати

відповідний негативний відтінок слову. Саме тому при перекладі ми використали суфікс –шк. Крім того, ми намагалися зберегти не тільки денотативне значення НЗЕ, але й конотативне.

Наведемо приклад іншого речення:

– For three weeks, which was about as long as one of Francis' whims lasted, he was called the Nisei Nipper ...[Wambaugh 1975, с. 82].

–Впродовж трьох неділь, доки тривала примха Френсіса, поліціант називав його нісеєм.

Тут негативно забарвлену етнономінацію *Nisei* ми переклали існуючим в українській мові аналогом – *нісей*, опустивши другу НЗЕ *Nipper*, яка має таке ж значення, що і перша, використовуючи трансформацію опущення.

Втім, можна надати і інший варіант перекладу:

- поліціант презирливо називав його Нісей Джапанський

У даному варіанті ми використали, по-перше, трансформацію горизонтальної компенсації. Оскільки зневажливі одиниці *нісей* і *джапан* на позначення японців не дуже поширені в українській мові і можуть виявитися незрозумілими читачеві, ми вжили додаткове слово *презирливо* для передачі зневажливого забарвлення етнономінації. По-друге, ми взяли на себе сміливість створити okazionalnyi прикметник *джапанський*, що походить від негативної номінації *джапан*, яка хоч і рідко, але все ж зустрічається в українській мові.

Наступне речення з негативно забарвленою етнономінацією таке:

– Knock off the Jap stuff, goddamnit. That fucking Lieutenant Finque made me go to another Nip luncheon today [Wambaugh 1975, с. 100].

– Чорт би побрав японську їжу. Той клятий лейтенант змусив мене піти ще на один ланч цих япошок.

У даному випадку ми переклали НЗЕ *Nip* існуючим еквівалентом япошка, який часто використовують в українській мові. Як бачимо, в цьому прикладі наш переклад ілюструє збереження як денотативного, так і конотативного значення з перевагою останнього.

– A Jap’s a Jap, no matter how you slice him. You can’t make an American out of little Jap just by handling him an American birth certificate [Wambaugh 1975, с. 100].

– *Жовтопузий японець* залишиться японцем, з якого боку ти б на нього не подививсь. Не зробиш з нього американця, лише надавши йому американське свідоцтво про народження.

В цьому реченні зневажливу номінацію *Jap* ми переклали як *жовтопузий японець*, використавши при цьому трансформацію горизонтальної компенсації (додавання негативної одиниці *жовтопузий*, для посилення дерогативного ефекту).

Надалі розглянемо приклад з використанням негативно забарвленої номінації на позначення індіців та запропонуємо шлях передачі її значення українською мовою.

– He’s a fucking Indian, I don’t know where he’s from. Got a big towel on his head [Pistone 1989, с. 252].

– Я не знаю звідки цей клятий індієць з ганчіркою на голові.

В цьому реченні вжито етнономінацію *Indian*, яка є офіційним терміном на позначення людини з Індії і сама по собі немає негативного характеру, але прикметник, який стоїть перед даною етнономінацією робить її дерогативною. Слова *Towel on his head* ми переклали як ганчірка, збільшивши таким чином

негативну конотацію НЗЕ у перекладі. Як видно з прикладу, етнонім *Indian* передає денотативне значення, прикметник, який стоїть перед ним несе додаткову негативну конотацію.

Існують також етнофобізми на позначення американців азіатського походження, що були зумовлені військовими діями: *dink* (азіат особливо ворог часів Корейської та В'єтнамської війни), *zippehead*, *Charlie* (з часів В'єтнамської війни від вислову “Viet Cong”, скороченого до V.C., що у військовій фонетичній абетці виглядає як “Victor Charles”, *harbor – bomber* (японці бомбили Pearl Harbour у 1941 р.), *tung*. Відображенням цього є наступні приклади художніх творів:

– This gook was about fourteen, but retarded. Had the brain of chicken [Wambaugh 1975, с. 45].

– Цьому жовтопузому було приблизно чотирнадцять років, але він був відсталий у розвитку. Мав розум, як у курки.

НЗЕ *gook* ми переклали одним розповсюдженим еквівалентом в українській мові по відношенню до азіатів – жовтопузий. Хоча ми не передали всю семантику негативної етнономінації, що позначає корейців під час війни, але цей еквівалент є вдалим для розуміння українцями азіатів. У даному випадку переважає конотативне значення, яке було збережене при перекладі.

Також окрему групу формують негативні етнономінації на позначення арабів, що мешкають на території Сполучених штатів. Араби, головним чином, сприймаються як терористи, багатії або танцюристи (*bombers, billionaires, and belly dancers*). Звичайно, негативні етнономінації існували у свідомості американців щодо арабів ще до того, як світ заповнила хвиля тероризму, ці етнономінації можна простежити на сонові таких прикладів:

–You can't miss him. Fucker's a towelhead A-rab. Wears a big gold robe [Kellerman 1999, с. 279].

–Ти впізнаєш його. Клятий арабський чурка, одягнений у розшите золотом вбрання.

У цьому прикладі присутні НЗЕ *towelhead A-rab*. Негативно забарвлену етнономінацію ми переклали одним із існуючих еквівалентів в українській мові – чурка, так як українці використовують цю негативно забарвлену етнономінацію найчастіше по відношенню до арабів. У перекладі збережене негативне конотативне значення НЗЕ *towelhead* по відношенню до арабів. Наступний приклад:

–This black ass, abba dabba mother-fucker looked like he was gonna rabbit, so I drew down and zonked him with my Roscoe [Wambaugh 1975, с. 23].

–Цей чорнозадий, падлючий араб, збирався втекти, що ж, я та вдарив його своїм револьвером.

Як ми бачимо, це речення наповнене негативно забарвленими етнономінаціями на позначення афроамериканців, таких як *black ass*, та на позначення арабів – *abba dabba*. Другу одиницю ми переклали існуючим еквівалентом – араб, додавши прикметник падлючий, для збереження більшої дерогативності. У даному випадку переважає конотативне значення над денотативним, яке ми зберегли при перекладі.

Як бачимо, всі наведені вище негативні етнономінації виконують допоміжну функцію в мові. Вони характеризують персонажів, їх соціальний статус, рівень їх освіченості, тощо.

Наступні проаналізовані нами етнономінації вилучені з англійських ЗМІ. Як вже було сказано в попередньому розділі, таких прикладів небагато через постійно діючу жорстку цензуру. Але інколи трапляються винятки, внаслідок різних обставин.

Перший приклад це скандал, який почався після публікації кросворду в газеті “The New York Times”.

Після випуску газети 01.01.2019, люди помітили, що у відповідь на питання 2D – “beaner”, що використовується, як прізвисько на позначення людей латинського походження. Звичайно, це викликало обурення і редактор газети був вимушений просити вибачення.

Питання кросворду було “Pitch to the head, informally?”, що перекладається, як «Подача в голову, неформально?». Це питання відноситься до бейсбольного лексикону. Та уважні читачі зазначили, що це неправильний термін, а для позначення цієї подачі правильно використовувати “bean ball”.

Редактор відразу вибачився і зазначив, що ніколи не чув цього прізвиська і ніколи не думав, про його існування. Та це не дуже задовольнило читачів, які протиставили йому, що здійснивши пошук у гуглі, перше посилання дасть відповідь, що це слово використовується для образи [Latinorebels].

Наступний приклад, коли цензура не спрацювала, це промова президента Трампа на зустрічі з послом Гаїті. Слід зазначити, що фігура цього політика досить суперечлива і він є найчастішим об’єктом звинувачень у відсутності політкоректності. В своїй промові Трамп прокоментував зміни в імміграційній політиці в США заявив: “Why do we want all these people from all these shitholes countries (Haiti and African countries) here. ... the US should have more people from countries like Norway.... Why do we need more Haitians, take them out”

«Чому ми хочемо, щоб усі ці люди з усіх цих вигрібних ям (Гаїті та країни Африки) були тут. ... США повинні мати більше людей з таких країн, як Норвегія ... Навіщо нам більше гаїтян, виженіть їх» (тут і далі переклад наш. – Д. К.).

Використаний термін обурив усіх демократів, та представників країн Африки та Гаїті. Вони назвали президента расистом, та вимагали вибачень.

Адміністрація Білого дома намагалася виправдати мовця, але все було безуспішно. Тож президент змушений був написати відповідь у твітері, де зазначив, що не мав на увазі того, що сказав [NBCnews].

В іншій газеті відомий республіканець був змушений вибачитися за використання образливої етнономінації *wetbacks*, коли він говорив про представників мексиканського походження [McClatchyDC].

А тепер перейдемо до розглядання прикладів негативно забарвлених етнономінацій, які були вилучені нами на основі матеріалів з форумів. Як вже зазначали, на сьогоднішній день, незважаючи на феномен політкоректності, відмічається неконтрольоване втручання лексичних одиниць мови ворожнечі у повсякденній мові, і тому саме на форумах можна зустріти найбільшу кількість негативно забарвлених етнономінацій. На даному форумі повністю відсутня цензура і навпаки присутня повна анонімність користувачів. Також це означає, що мовці використовують знижену лексику. Ми обрали декілька найцікавіших прикладів з використанням мови ворожнечі, та з найменшою кількістю одиниць зниженої лексики.

- “so explain to me why NIGGERS, despite only making up 13% of the total population in the US, account for half of the crimes committed?”
- “should be reduced to 0%, kill all shadow peoples” [4chan].
- «тож поясни мені чому НІГЕРИ, незважаючи на те, що їх лише 13% від усього населення США скоюють половину усіх злочинів.»
- «треба зменшити до 0%, вбити всіх кольорових» (тут і далі переклад наш. – Д. К.)

У цьому прикладі ми віднайшли відразу дві негативно забарвлені етнономінації. Один із них має денотативне значення, а інший конотативне.

Перше – звичний для усього світу термін на позначення темношкірого населення. Для перекладу ми використали еквівалентний термін української мови. Адже, як і для мови оригіналу, так і для нашої мови термін «нігер» відноситься до негативно забарвлених етнонімів і завжди підлягає цензурі. Для нас більш цікавий друга негативно забарвлена етнономінація, адже він використовується, як негативне позначення лише у конотативному значенні. Термін “shadow people” частіше використовується для позначення людей, які мають владу, займають керуючі посади, але не афішують, частіше приховують свою владу і статус. Та у цьому ж випадку, у контексті всієї переписки мовця та його опонента термін набуває іншого конотативного значення, а саме використовується по відношенню до людей, які відрізняються за кольором шкіри. Тож у перекладі ми підібрали еквівалент «кольорові», воно також не має постійної негативної конотації, але у відповідному контексті може його набувати.

Тепер розглянемо інший приклад коментаря.

- “Why does (((he))) hate Xi so much bros?”
- «Чому (((він))) так ненавидить чайників, бро?»

Тут мовець використовує “Xi” для найменування китайців у негативному світлі, бо це ім'я популярне у Китаї та в усьому світі асоціюється з вихідцями з Китаю. Також, можливо ця негативно етнономінація могла бути похідною від назви компаній “Xiaomi”, що сьогодні також асоціюється з Китаєм. У нашій мові ми не знайшли етнонімів, аби передати цю негативну етнономінацію через ім'я, яке б відносилось до негативного позначення, тому використали звичний еквівалент «чайник» що пішло з часів, коли товари “made in China” стали у великих обсягах поступати на ринки нашої країни.

Наступний коментар для позначення китайців, але з іншим НЗЕ.

- “Should we start indiscriminately shooting chinks in America?”

Переклад наш.

- "Чи не почати б нам розстрілювати усіх косооких в Америці?"

Для перекладу терміна "Chink" ми застосували еквівалент. Для того щоб його віднайти, ми звернулися до онлайн словника "urban dictionary" [Urbandictionary]. Після пошуку інформації ми віднайшли аналог, який є в українській мові.

У наступному коментарі розглянемо приклад прізвиськ євреїв.

- "Yes, we good goys here. Like most of Europe and Cuckada. Zogbots refusing the phony coronu Vax?"
- «Так, ми тут гарні гої. Як і більшість європейців та каначледіанців. Жидо-масонські прихильники не приймають вакцини від вигаданої корони?»

Тут користувач висловлює відразу декілька одиниць мови ворожнечі. Ми не будемо приділяти багато уваги терміну "goy", адже це було вивчено великою кількістю дослідників. У даному випадку для нас цінним екземпляром є саме "zogbots". Зробивши дослідження ми дізналися, що термін "Zogbot" (Zionist Occupation Government + bot) – термін на позначення прихильників теорії змови, або озброєний працівник поліції, чи інших спецслужб [Onelook]. Для перекладу ми використали еквівалент в Українській мові, що утілює у собі антисемітизм та теорію змови.

Слід зазначити, що у цьому коментарі присутній термін для позначення канадців утворений телескопією із слова для позначення дітородного органу та частиною назви країни. Для перекладу ми застосували калькування.

Ще один коментар за прикладом НЗЕ на позначення євреїв.

- "Kikes in movie about kikes. Kласыка"
- «Жиди в кіно про жидів. Класика»

Дослідник в цій сфері стверджує, що термін “kike” – класичний дерогативний термін для негативного позначення євреїв. Для перекладу ми використали аналог в українській мові. Він виник після масової імміграції євреїв у США. Оскільки євреї позначали вхід до своїх синагог буквою “O”, а також підписували документи, як християни ставили хрестика, замість підпису.. Тож утворилося слово, яке схоже на слово “circle”, яке використовувалося на позначення євреїв. Також існує інша теорія, що слово з’явилося через те, що іммігранти мали ім’я, що закінчується на “-ki”, або “-ky”. Що згодом трансформувалося в термін “kike”. [Berlitz 1992, с. 37-40.]

Висновки до розділу 3

1. Приналежність НЗЕ до розмовної мови, дозволяє стверджувати про їх стилістичну зниженність, відхилення від норми та водночас як про інтегральну частину лексико-семантичної системи мови. Саме тому переклад негативно забарвлених етнономінацій в певній мірі можна ототожнювати з перекладом зниженої лексики, так як це дуже схожі поняття та негативно забарвлені етнономінації з одного боку є складовою сленгової системи.

2. На відміну від літературної лексики, НЗЕ або ж сленгові слова є соціально маркованими та мають яскраве емоційно - експресивне забарвлення, яке обумовлює їх високочастотне вживання в розмовній мові, так як, по-перше, привертає увагу адресата мовлення, а по-друге, формує яскравий образ сказаного і тим самим активно впливає на слухача.

3. Основні види трансформацій, які застосовуються при перекладі НЗЕ та сленгу, згідно дослідника В. Н. Комісарова є: перекладацьке транскрибування і транслітерація, калькування, лексико-семантичні заміни (конкретизація, генералізація, модуляція).

4. Негативно забарвлені етнономінації, як складова сленгової системи представляють складність для перекладу, тому що деякі з них можуть бути незафіксованими у словниках. Вибір засобів вираження в мові перекладу залежить безпосередньо від з'ясування значення слова у контексті. Остаточний варіант перекладу повинен передавати не тільки значеннєві відтінки слова, але й експресивно-стилістичну забарвленість слова.

5. Як відомо адекватний переклад включає в себе врахування всіх особливостей одиниць мови оригіналу (їх денотативної та конотативної семантики, структурних особливостей, тощо) та підбір еквівалентних одиниць мови перекладу. По відношенню до перекладу одиниць сленгу виконання цих особливостей є достатньо важким завданням, так як питання про те, що представляє специфіку сленгу, в лінгвістичній літературі є дискусійним.

6. Задача перекладу одиниць американського сленгу на українську мову є комплексною: вона включає в себе врахування основного значення слова літературної мови, від якого утворена одиниця сленгу, врахування використаних при ній прагматичних компонентів значення, а також денотативне значення отриманої одиниці сленгу. При перекладі сленгу на українську мову обов'язково виконується тільки одна задача – знайти еквівалент денотативного значення одиниці сленгу. Тому в багатьох випадках спосіб її утворення зовсім не враховується, а у тексті їй відповідає одиниця літературної мови.

7. Згідно досліджень, американські негативно забарвлені етнономінації, не зважаючи на політкоректність, є невід'ємною частиною щоденного життя сучасних американців. У створенні й розповсюдженні нових НЗЕ велику роль відіграють ЗМІ та літературні твори.

8. Отже у процесі перекладу етнономінацій на основі газетного та літературного матеріалу, ми виявили найбільш поширеним перекладацьким

прийомом – транслітерація, додавання, опущення, та генералізацію, так як не у всіх випадках були підібрані повні еквіваленти, але в багатьох випадках переклад здійснювався підбором відповідних аналогів. Відсутність відповідних еквівалентів в українській мові обумовлено в свою чергу тим фактом, що на позначення національних етносів у американському варіанті англійської мови існує велика кількість негативно забарвлених етнономінацій, кількість яких не співпадає за значенням з кількістю в українській мові.

ВИСНОВКИ

В ХХ-ХХІ ст. в світі посилюються міжетнічні конфлікти, що в свою чергу, зумовило зростання інтересу науковців (соціологів, етнологів, психологів) до феномену мови ворожнечі. В останні десятиріччя ця проблема стала широко досліджуватись як в зарубіжній (Дубровський Д., Акифьева Р., Грищенко А. И., Байбурін А. К., Березович Е. Л., Голубовська І. О., Додонов Р. О., Зацний Ю. А) так і у вітчизняній науці (Lewis I., Herbert C., Walker S.) в соціолінгвістичному та власне в лінгвістичних руслах.

Під мовою ворожнечі (англ. “hate speech” або “political incorrectness”) в широкому смислі розуміється, будь - яке самовираження з елементами заперечення принципу рівності всіх людей у правах. Мова ворожнечі описує, ієрархічно зіставляє різноманітні групи людей та оцінює особисті якості конкретних осіб на підставі їх належності до тієї або іншої групи.

Співіснування та взаємодія різних етнокультурних спільнот на рубежі ХХ-ХХІ століть спричинило те, що практично не залишилося монокультурних співтовариств, навіть ті нечисленні, які збереглися, лише умовно можна назвати монокультурною. Історичні зміни, що трапилися в останній час призвели до глобальних змін у відносинах між членами цих спільнот. Настала епоха полікультурних держав та полікультурних зв'язків. Все це, в свою чергу, призвело до панування культурного плюралізму.

В світлі змін, що відбуваються на світовій арені, відзначається також зростання інтересу до проблеми ідентифікації та самоідентифікації, прагнення етносів зберегти свою самобутність, підкреслити унікальність своєї культури та світосприйняття. Саме тому доцільним, на наш погляд, буде одночасний розгляд двох феноменів - політичної коректності та мови ворожнечі.

На перший погляд ці проблеми здаються зовсім не пов'язані одна з іншою, але це не так, оскільки мова завжди тонко реагує на зміни в житті суспільства та переосмислення багатьох сторін його життя неминуче призводить до відображення цих змін у мові. Так, явище мови ворожнечі все менше сприймається як лінгвістичне, та набуває все більше політичного відтінку, торкаючись проблем релігії, історії культури та міжкультурної комунікації.

Традиційно вважається, що політична коректність як явище почало набувати свого розвитку у 60-70ті роки ХХ століття в університетах США. У 1990ті рр. політкоректність стає об'єктом глузувань та зникає з попередньої ідеологічної боротьби лише для того, щоб стати нормою життя.

Одним з найважливіших мовних засобів формування мови ворожнечі є лексика. Безсумнівно, до найбільш значущих ознак мови ворожнечі відносяться такі лексичні одиниці, які відображають релевантність для мовців опозиції «свій – чужий». Для комунікантів, які осмислюють світ в етнічному контексті, до таких одиниць відносяться як нейтральні (загальнолітературні), так і експресивні етноніми.

Головними екстралінгвістичними чинниками мови ворожнечі в номінаціях етнічної приналежності виступають саме стереотипи та базова фундаментальна опозиція людської свідомості «свій – чужий».

Опозиція «свій – чужий», є одним з фундаментальних базових протиставлень людської свідомості і тому здавна привертала увагу вчених. Протягом всієї історії наукових досліджень це протиставлення було предметом дослідження різних наук: філософії, психології, соціології, тощо.

Наступним фактором функціонування одиниць мови ворожнечі виступає стереотип або етностереотип. Поняття стереотипу в сучасній гуманітарній науці носить міждисциплінарний характер. Спочатку отримавши розвиток на ґрунті

соціології та соціальної психології з 1920-х рр., поняття стереотипу в подальшому стало предметом аналізу таких наук як етнологія, історія, філософії мови, когнітивна лінгвістика, етнолінгвістика та психологія.

Для нашого дослідження є доцільними саме етноніми з негативною конотацією, які і слугують маркерами мови ворожнечі. З усіх експресивних етнонімів до мови ворожнечі відносяться лексеми зі значенням чужості та агресії. Це в першу чергу найменування представників різних етносів з негативною конотацією, поширені в розмовній мові, які також активно проникають і в публічний дискурс.

Так, ці одиниці в дослідженнях називаються по-різному. В західній традиції прийнято називати етнофолізмами, етнічними прізвиськами, іноді термін етнофолізм використовується також і у вітчизняній лінгвістиці. Крім того, для даних одиниць застосовуються терміни прізвиська – етноніми, пейоративні або експресивні псевдоетноніми. Ми будемо називати їх складеним терміном – негативно забарвлені етнономінації. Під негативно забарвленими етнономінаціями ми розуміємо номінативні одиниці з семою «народ» або «представник народу», марковані як емоційно-оцінні з широким діапазоном оцінки - від піднесено-поетичної до зневажливої.

Для виявлення семантичних особливостей негативно забарвлених етнономінацій доцільним розгляд їх способів утворення: словоскладання, афіксація, усічення, запозичення, семантична деривація (метафора та метонімія), телескопія.

Переклад негативно забарвлених етнономінацій можна ототожнювати з перекладом сленгу, так як це дуже схожі поняття та негативно забарвлені етнономінації з одного боку є складовою сленгової системи. Сленгізми утворюють фрагмент загальнонаціональної лексики, який дослідники називають

експресивним просторіччям. Цей фрагмент відноситься до стилістично знижених утворень в літературній мові. Він є функціонально - стилістичною категорією та визначається певною сукупністю стилістичних засобів розмовного варіанту літературної мови, займає проміжне положення між лексикою літературного стандарту та нелітературними формами мови.

При перекладі одиниць з експресивною номінацією потрібно враховувати такі види перекладацьких трансформацій: калька, лексико-семантична заміна, генералізація, транскрипція та транслітерація. Важливим є також те, що лише в разі правильного вибору способу перекладу, ґрунтуючись на детальному аналізі стилістичних прийомів автора в зіставленні з можливими засобами в мові перекладу, перекладач може найточніше передати той ступінь впливу, який зазнає носій мови при читанні оригінального тексту.

Задача перекладу одиниць американського сленгу та негативно забарвлених етнономінацій на українську мову є комплексною: вона включає в себе врахування основного значення слова літературної мови, від якого утворена одиниця сленгу, врахування використаних при ній прагматичних компонентів значення, а також денотативне значення отриманої одиниці сленгу.

При перекладі негативно забарвлених етнономінацій або сленгу на українську мову обов'язково виконується тільки одна задача – знайти еквівалент денотативного значення одиниці сленгу. Тому в багатьох випадках спосіб її утворення зовсім не враховується, а у тексті їй відповідає одиниця літературної мови.

Згідно досліджень, американські негативно забарвлені етнономінації є невід'ємною частиною щоденного життя сучасних американців, підтримуючи расизм та дискримінацію, незважаючи на політкоректність, що широко пропагується. У створенні й розповсюдженні нових негативно забарвлених

етнономінації велику роль відіграють ЗМІ та літературні твори. Оскільки негативно забарвлені етнономінації володіють різноманітним емоційним забарвленням та мають пейоративний відтінок, то їхніми основними соціопрагматичними функціями є нанесення образів, дегуманізація та актуалізація негативних якостей етносу, що стереотипізується.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

СПИСОК ТЕОРЕТИЧНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Архипова А. С. Что общего между чукчей и чебурашкой. Этюд по фольклористической ономастике. 2006.

URL: http://imk.msu.ru/Publications/VortraVo/rt06russ_arkhipova_chukca.doc (дата звернення: 09.10.2020).

2. Березович Е. Л., Гулик Д. П. Ономазиологический портрет «человека этнического» : принципы построения и интерпретации. *Встречи этнических Культур в зеркале языка в сопоставительном лингвокультурологическом аспекте*. Москва : Наука. 2002. 232-253 с.

3. Борисова И. З. Этноним «китаец» / «chinois» в этнофолизмах на примере французского языка. *Ученые записки Забайкальского государственного университета*. Чита. 2014. 69–74 с.

4. Ван Дейк, Т. А. Язык. Познание. Коммуникация. / Пер. с англ. / Сост. В. В. Петрова; под ред. В. И. Герасимова. Москва : Прогресс. 1989. 310 с.

5. Верховский А. сост. : – Язык вражды против общества: (сб. статей) / Москва : Центр «Сова», 2007. 259 с

6. Гарбузов В. Н., Иванов О. А., Трибраг В. В. «США-Канада. Экономика-политика-культура». 2002. с. 38

7. Голуб О. П. Медіакомпас: путівник професійного журналіста. Практичний посібник. Київ : ТОВ “Софія-А”, 2016. 184 с.

8. Грищенко А. И. Источники возникновения экспрессивных этнонимов (этнофолизмов) в современном русском и английском языках: этимологический, мотивационный и деривационный аспекты. Москва. 2007. 136 с.
9. Грищенко А. И., Николина Н. А. Экспрессивные этнонимы как приметы языка. Екатеринбург. 2006. 187 с.
10. Денисова Г. Стереотипы и их роль в формировании коммуникативных навыков в условиях «неродного». Москва. 2000. 215 с.
11. Жапов, В. В. Особенности эволюции Black English как социального явления на современном этапе. Москва. 2008.
12. Зацний Ю. А., Пахомова Т. О. Збагачення словникового складу сучасної англійської мови. Запоріжжя. 2001. 243 с.
13. Караваева Т. Л. Нестандартная лексика в оригинале и переводе англоязычных текстов разных жанров. Москва. 1988. 197 с.
14. Карасик В. И. Язык социального статуса. Ярославль. 2007. 52 с.
15. Карпенко М. Ю. Реалізація етнонімів у сучасній англійській мові. Житомир. 2015. 63 с.
16. Ковалёв Г. Ф. Этнонимия славянских языков: номинация и словообразование. Воронеж. 1991. 176 с.
17. Комлев Н. Г. Словарь иностранных слов. Москва. 1999. 280 с.
18. Лурье С. В. Историческая этнология. Москва. 1997. 448 с.
19. Мова і суспільство : збагачення словникового складу сучасної англійської мови. Понарин, Э., Дубровский Д., Толкачева А., Акифьева Р. Москва. 2007. 72–106 с.

20. Панин В. В. Политическая корректность как языковая и культурно-поведенческая категория. Нижний Тагил. 2003. 105-108 с.
21. Ратинов А. Р. Ответственность за разжигание вражды и ненависти: психолого-правовая характеристика. Москва. 2005. 256 с.
22. Савін В. В. «Етнічні стереотипи та зміни в денотації та коннотації іспанських запозичень в англійській мові США» *Вісник Запорізького державного університету: Збірник наукових статей. Філологічні науки Запоріжжя*. 2004. 226 с.
23. Солдатова Г. У., Шайгерова Л. А., Прокофьева Т. Ю., Кравцова О. А. Психодиагностика толерантности личности Москва. 2008. 172 с.
24. Сорокин Ю. Е. Провинциальные оценочные стереотипы и речевые. Самара, 1994. 27-29 с.
25. Тер-Минасова С. Г. Язык и межкультурная коммуникация Москва. 1998. 249 с.
26. Хомяков В. А. Введение в изучение основного компонента англ. просторечия: уч. пособие. Вологда. 1971. 29-39 с.
27. Цурикова Л. В. Политическая корректность как социокультурный и прагмалингвистический. Воронеж. 2001. 102 с.
28. Шейгал Е. И. Семиотика политического дискурса: автореф. дис. ... д-ра филол. Наук: 10.02.01. Волгоград. 2000. 31 с.
29. Шихарев П. Н. Современная социальная психология в Западной Европе Москва. 1985.
30. Шульгин Н. Н. За горизонтами политкорректности. Москва. 2003. 68 с.
31. Allen Natalie J. Meyer John P., "The measurement and antecedents of affective, continuance and normative commitment to the organization". London. 1990. 18 p.

32. Berlitz C. F. The Etymology of the International Insult. New York. 1992. 40 p.
33. Berlitz, Charles F. 2000. 8th edition. The etymology of the international insult. New York. 342-346 p.
34. Hailey A. The Wheels. Penguin Books, 1987. 476 p.
35. Hailey Arthur. WHEELS / Перевод. Т. А. Кудрявцева. 2014 / Перевод. В. П. Котелкин, 1993.
36. Kellerman F. Moon Music. New York : Futura publications Limited. 1995. 504 p.
37. Lippman W. Public Opinion. New York : Futura publications Limited. 1950. 95 p.
38. Marable M. The Great Wells of Democracy. The Meaning of Race in American Life. New York : Basic Civitas Books. 2002. 365 p.
39. Partridge E. A Dictionary of Slang and Unconventional English. New York. 2001. 765 p.
40. Pistone J. D. Donnie Brasko. New York : NAL Penguin INC. 1989. 413 p.
41. Wambaugh J. Choirboys. London : Futura Publications Limited. 1975. 346 p.
42. 4chan. URL:<https://boards.4chan.org/pol/> (дата звернення: 02.09.2020).
43. Winnipegfreepress. URL:<http://www.winnipegfreepress.com/wfpfeatured/korean-immigrant-sues-hooters-restaurant-in-ny-after-ethnic-slur-appears-on-food-receipt-169453626.html> (дата звернення: 25.10.2020).
45. ДПКМРС № 97. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_093#Text (дата звернення: 20.10.2020).
46. RSDB. URL: <http://www.rsdb.org/> (дата звернення: 07.09.2020).
47. Latinorebels. URL: <https://www.latinorebels.com/2019/01/03/newyorktimespuzzle/> (дата звернення: 13.09.2020).

48. NBCnews. URL: <https://www.nbcnews.com/politics/white-house/trump-referred-haiti-african-countries-shithole-nations-n836946> (дата звернення: 15.09.2020).
49. McClatchyDC. URL: <http://www.mcclatchydc.com/2013/03/29/187303/alaska-rep-don-young-apologizes.html#.UZPcyUrgy3w><http://www.usmagazine.com/celebrity-news/news/alec-baldwin-denies-using-racial-slurs-against-new-york-post-photographer-2013182><http://www.winnipegfreepress.com/wfpfeatured/korean-immigrant-sues-hooters-restaurant-in-ny-after-ethnic-slur-appears-on-food-receipt-169453626.html> (дата звернення: 11.10.2020).
50. Washingtonpost. URL: <http://www.washingtonpost.com/wpdyn/content/article/2010/06/03/AR2010060305352.html> (дата звернення: 13.09.2020)

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

51. Новый большой англо-русский словарь: В 3-х томах / Ю. Д. Апресян, Э. М. Медникова, А. В. Петрова и др. Москва. 2000. 2483 с.
52. List of ethnic slurs URL:http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_ethnic_slurs (дата звернення: 29.09.2020)
53. Merriam-Webster dictionary. URL: <http://www.merriam-webster.com/dictionary/political%20corectness>. (дата звернення: 16.10.2020)
54. Partridge E. A Dictionary of Slang and Unconventional English : 7th ed. New York. 2001. 765 p.

55. Roback A. A. A Dictionary of international slurs (ethnophaulisms). Wisconsin : Maledicta Press. 1979. 394 p.
56. Thorn T. The dictionary of contemporary slang. New York. 1990.
57. Urban dictionary. URL: <http://www.urbandictionary.com/>. (дата звернення: 20.10.2020)
58. US magazine. URL: <http://www.usmagazine.com/celebrity-news/news/alec-baldwin-denies-using-racial-slurs-against-new-york-post-photographer-2013182>
(дата звернення: 20.10.2020)

SUMMARY

The paper focuses on the study of “hate speech” phenomenon and functioning of name, denoting different ethnic groups in present American English. The actuality of the problem, which led to the choice of the research topic, is in the fact that the problem of "hate speech" is quite new, especially in Ukrainian science world. It is the fact that there is not enough research in this field in Ukraine.

We analyzed the phenomenon of hate speech, comparing this with political correctness, also due to elaboration of the extralinguistic factors. We discovered that the phenomenon of “hate speech” is linked with political correctness. That is why, in our opinion, it would be appropriate to simultaneously consider two phenomena - political correctness and hate speech.

The extralinguistic factors are presented through the main opposition of the human consciousness – “domestic-foreign” and stereotypes. Opposition “domestic-foreign” is one of the fundamental basic oppositions of human consciousness and therefore has long attracted the attention of scientists. Throughout the history of scientific research, this opposition has been the subject of research in various sciences: philosophy, psychology, sociology. The concept of stereotype in modern humanities is interdisciplinary. Initially developed on the basis of sociology and social psychology, the concept of stereotype later became the subject of analysis of such sciences as ethnology, history, philosophy, cognitive linguistics, ethnolinguistics and psychology.

We analyzed the causes of ethnophaulisms appearance, and the main methods of translation. The translation of ethnopholisms can be equated with the translation of slang, as these are very similar concepts and ethnic slurs on the one hand are part of the slang system.

We presented the results of ethnophaulisms translation or so-called ethnic slurs from American English into Ukrainian.

Key-words: *stereotype, ethnosteriotype, hate speech, translation, political correctness, ethnopholism, ethnophobia, mass media, pejorative, slang.*

Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ

Я, Кузьменко Данило Костянтинович, студент 2 курсу, форми навчання денна, факультету іноземної філології, спеціальність 035 Філологія, освітньо-професійна програма 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно) – перша англійська, адреса електронної пошти grinderqazwsx@gmail.com,

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Негативні етнономінації як маркери мови ворожнечі та їх відтворення при перекладі українською мовою (на матеріалі американського варіанту англійської мови)» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений/ознайомлена;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

- згоден/згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____ Підпис _____ ПІБ (студент) _____